Anul III — Arad, Sâmbătă 2|14 Octomvrie 1899 — **Nr. 189**

REDACȚIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria de un an fl. 10; pe ½ an fl. 5; pe ¼ de an fl. 2.50 pe 1 lună fl.
N-rii de Duminecă pe an fl. 2.—
Pentru România și străinătate: pe an 40 franci.
Manuscripte nu se inapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:
de 1 șir garmond: prima-dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu primesc.

Anul III. — Numĕr de Duminecă — **Nr. 40**

Preotul și politica.

Este iertat preotului să facă politică?

Eacă o întrebare care atinge foarte de aproape viața poporului, și asupra căreia trebue să fim în curat, mai cu seamă că asupra acestui punct există două păreri contrare.

După unii, preotul este dator a-se reținè cu totul dela luptele politice și a se mărgini în afacerile sale curat religioase. Această părere este cea călugărească îmbrățoșată de toți politicianii absolutiști, care nu vreau să îngăduiască preotului altă libertate, decât numai a predica o supunere oarbă către toate autoritățile.

Ceealaltă părere e că preotul ca cetățean, ca membru și ca învĕțător al poporului, nu poate nici nu-i este permis a rĕmânè nepăsător, când sunt în joc bunuri atât de mari, ca drepturile și libertățile cetățenești ale poporului, care nu se poate despărți de viața religioasă și morală.

Această a doua părere este singură bună și sănĕtoasă, mai cu seamă, când știm din pățanie, că lucrurile politice taie adeseori foarte adânc în viața bisericească. Apoi prorocii n'au fost ei și căpeteniile politice ale poporului lor? La Romani regii, consulii, censorii. tribunii etc. erau un fel de preoți.

Sunt întâmplări, în care preotul nu numai că are drept, ci este încă obligat a-se amesteca în politică. Așa de pildă când este vorba de dreptul și libertatea poporului, când este vorbă de-o mișcare națională, dela care numai cel laș și egoist se retrage și se întoarce după vânt. La asemene întâmplare ar fi nu numai o nebunie, dar și un pĕcat neiertat a cere ca preotul să rĕmână la o parte și să nu se amestece.

După cum este dator a mângâia pe fiii săi duhovnicești, tot așa trebue să-i și încurageze, să țină cu dânșii și să-i ajute prin faptă și cuvânt, căci *păstorul cel bun sufletul 'și-'l pune pentru oi.*

Dar' negreșit el trebue să facă aceasta în marginile ce-'i pune caracterul și demnitatea sa, preferind chiar să suferă vătămare și prigoniri, decât să se lase o unealtă a nedreptății. Prin aceasta, știm foarte bine, că el își va face adeseori pe amici inimici, și va fi atacat ca un opositional, dar' totodată va dovedi că are curagiul, care trebue să-'l aibă un servitor al lui Dumnezeu.

Precum biserica română este nedespărțită de naționalitatea romănă, așa și preotul român este nedespărțit de poporul român; căci *unde e turma, acolo trebue să fie și păstorul.*

Preoții români s'au pus totdeauna în frunte când a fost vorbă de chestiunea de viață pentru naționalitatea română. Ca și prorocii vechiului Testament ei au știut să aprinză focul sacru al iubirei de neam și de limbă în inima poporului.

Avem numĕroase exemple de preoți și vlădici, cari cu steagul în mână au luptat pentru libertatea poporului. In lagărul lui Mihaiu-Viteazul găsim alăturea cu marele erou pe Eftimiu, metropolitul și pe popa Fărcaș, care a încins sabia. Alăturea cu Tudor Vladimirescu vedem pe Ilarion episcopul de Argeș, care era consilierul seu intim. La 1848 alăturea cu Ioan Brătianu a încins eșarful tricolor metropolitul Neofit, și alăturea cu Iancu a încins sabia popa Balint și alții.

Clerul roman eșit din națiune este lipit de națiune și nu poate să cugete și să lucreze de cât *ca națiunea* și *cu națiunea* pe toate terenele vieții publice, așa și pe terenul politic!

Situația în Austria. Foaia oficială austriacă „*Wiener Zeitung*", în numĕrul sĕu de Mercuri, a publicat rescriptul împĕrătesc, prin care *Reichsrath-ul* (Dieta austriacă) *este convocat pe Mercuria viitoare, 6/18 Octomvre.*

Clubul partidului progresist german și social democraților vor avè în 16 l. c. n. o întrunire, în care se vor sfătui asupra atitudinei de luat în noua sesiune parlamentară. — Noul prim ministru contele *Clary* a conferat alaltăeri mai mult timp cu conducĕtorul Nemților din Boemia, Dr. *Schlesinger*, apoi cu deputații cehi-tineri *Zuick* și Dr. *Stranski*, și cu guvernorul Carintiei, baronul *Hein*.

In conferările sale cu acești domni prim ministrul *Clary* 'și a accentuat părerea, că *numai un ministeriu de funcționari este chemat* ca, prin suspendarea ordonanțelor de limbă, să dee ființă unei transiții pentru stări suportabile parlamentare.

La tot caz *noul* guvern austriac va avé și el o posiție destul de grea în *noua* sesiune parlamentară, știindu-se, cât de încordate sunt raporturile între representanții celor două popoare ale Austriei: Germani și Boemi.

Conventicolul din Sibiiu.

Sibiiu, în 8 Oct. n. 1899.

Vĕzând că monitorul dlui Rațiu nu voiește cu nici un preț să destăinuiască cele discutate la conventicolul din Sibiiu, ținut Duminecă, în 1 Oct. n., vĕ rog, d-le redactor, să binevoiți a dumeri d-voastră publicul nerăbdător.

De față a fost la acel conventicol restul de bărbați, cari continuă a-'și zice „comitet național", deși au trecut patru ani întregi, de când nici nu se află în exercițiul funcțiunei, și trei ani de când mandatul primit dela partidul național li-a expirat. Afară de acești au mai asistat la sfat doi tineri nepoți ai dlui Coroianu, cei doi fii ai dlui Vajda și doi medici eșiți acum dela universitate, colegi cu frații Vajda: d-nul Dr. Comșa din Selište și Dr. Crăciunescu din Sat-Chinez. Restul fostului comitet de 26, precum și comitetul substitut nici n'au fost încunoștiințați despre această întrunire, nici n'au fost invitați la ea, din simplul motiv, că dl Rațiu se teme a chema la sfatuire pe cei-ce singuri sunt competenți a-'i aproba sau desaproba.

Dl Rațiu a pus în discuție mai întâiu chestia organisării politice, accentuând că, deși e bine a fi president peste un partid ce nu funcționează, totuși s'ar putè întâmpla ca să fie deochiat în public și pentru aceea ar fi necesar să se creeze partidul, ca d-sa să aibă ce conduce. Fiindcă d-sa, dl Rațiu, nu este în stare, nici chiar cu ajutorul tinerilor de bună speranță, a reda poporului organisația politică din trecut, crede, că *să se ceară intervenția guvernului*, adecă să ne organiseze guvernul.

Conventiculiștii, căzând de acord cu dl Rațiu, că numai guvernul ne mai poate organisa, primesc în unanimitate ideia a fi pe pace, până-ce guvernul va veni să le îmbie organisația, dlui Rațiu: presidența, ear' celorlalți: posturi de membri, secretari și subsecretari în comitet. *Insă*, ca să nu aștepte prea mult, conventiculiștii, la sfatul dlui Rațiu hotărĕsc: *a trimite o comisiune la Birchiș, care în persoană să roage pe dl Mocsonyi, ca să intervină pe lângă Magnatul Gáll Jozsef și pe lângă guvern, ca să le dele doritul status quo-ante.*

Din partea mai multor membri ai conventicolului s'a exprimat dorința de-a se convoca o adunare generală, un fel de conferență națională pentru a se vedè, dacă și guvernul Szèll va proceda în mod ilegal față de noi.

Atunci d-l Rațiu a ciontat discuția asupra acestei teme, zicĕnd: „*Nu e timpul oportun! Avem program, avem conclusele conferențelor naționale, de acestea să ne ținem, precum a zis și dl Mocsonyi în scrisoarea sa. Necesitatea convocării unei conferențe de-ocamdată nu o aflu la loc, nu o aflu motivată*"...

Trecĕnd la discuția stării financiare a ziarului, se constată o oarecare îmbunătățire de la sosirea acasă a d-lui Coroianu. S'a depus chiar 1000 fl. la o bancă de păstrare, ca bani pentru zile negre. Mult a contribuit la îmbunătățirea situației financiare operațiunile „Tribunei" de pe pagina „inseratelor". „Mica publicitate", deschisă cu scopuri mărețe, a adus până acum un venit de 2 fl. 68 cr., plus un măritiș și prospecte de alte măritișuri.

Directorul Daianu, care singur representa „Tribuna" la acest mare sfat național, a primit totodată însărcinarea, ca până la proximul sfat, să elaboreze un fel de proiect de sancțiune pragmatică, în sensul căreia, șefia partidului național să poată trece în lipsa de erezi de sexul bărbătesc, asupra sexului frumos din familia d-lui președinte actual.

Precum vedeți, dle redactor, la conventicolul din Sibiiu s'au hotărît tot lucruri mari. Nici că se putea, ca oameni mari să se ocupe cu nimicuri. Așa se face politica în familie! Moșul își bea cafeaua, ginerele își fumează luleaua și copii fac beleaua! Se joacă de-a politica, pare că e de-a baba oarba.

Copilăria e cel mai nou epitet ce trebue să-'l atribuim politicei dlui Rațiu. Când cineva e maltratat de idei de acestea, de-a intervenì pe lângă guvern ca să-'ți dee el ce tu nu ți-ai știut păstra și nici elupta; când acel cineva, negăsind sprigin la bărbați se adresează tinerilor neîncercați; când tot D-sa manifestă atâta slăbiciune pentru un titlu străin de sine, — înseamnă, că se găsește în plină copilărie, se joacă de-a politica, de-a presidența, de-a partidu... și încă de-a ceva! —

DIAMANDI I. MANOLE.

Era bolnav. De ani de zile lupta cu moartea. Și ne era groază să gândim la sfârșit. Că așa de bun era și atât de mult îl iubiam! Vĕzând cu ochii se istovia și nu mai era ajutor pământesc, să-'l scape. Când a fost dl Dr. Mihu la Brașov, ca să aducă în rânduială afacerile încurcate ale Eforiei școlare, Diamandi Manole s'a sculat bolnav din pat și a luat parte la constituirea cea nouă a Eforiei. Nu numai a luat parte, dar' cu focul inimei sale a știut să împace spiritele încă tot neliniștite, și cu sĕmnul morții pe față a ținut vorbiri pline de înțelepciune și iubire de adevĕr. De atunci par'că i-se mai înveselise fața și ochii, dar speranța amicilor a fost zadarnică.

Sâmbătă, în 25 Septemvrie v., pe la 11 ore înainte de prânz ca un fulger amenințător străbătù prin Brașov vestea, că Diamandi Manole — a murit. Era tristul adevĕr. Diamandi Manole nu mai era între cei vii. El era mort. O vieață plină de bunătate și merite neperitoare pentru biserică și neam s'a stins.

Diamandi Manole, născut în anul 1833 în Cetatea Brașovului din părinți fruntași Români, în curând a apucat cariera comercială. Zelos, harnic și inteligent peste mĕsură, în scurt timp dînsul ajunse într'o stare materială, putem zice splendidă.

Dar' nu bogăția câștigată cu muncă cinstită a fost pârghia, care atât de sus l'a ridicat pe Diamandi Manole în ochii lumei românești. Motivul înălțării lui a fost idealismul neîntrecut al sufletului sĕu, netermurita iubire de neam și de oameni. Veciniс pe drumuri în afacerile sale negustorești, Diamandi Manole par'că făcea doi oameni, unul se gândia la ale lui, dar' celalalt se gândia la ale neamului întreg.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din România se gândia și lucra la Sibiiu, străbătênd văile Turciei, sufletul lui învăluia cu focul iubirei școalele românești din Brașov.

Din tinerețe Diamandi Manole a început a se interesa de afacerile publice românești.

Spiritul său, afară din cale vioiu, nimeria cu o claritate uimitoare notele, care distingeau binele de rău și comparațiunile lui clasice, care țineau locul desvoltării logice a cestiunii, ce-'l preocupa, erau mai instructive, decât volume întregi de definițiuni cu pretenții științifice.

Fericitul seu naturel l'a făcut prietin bun cu marele Ioan Brătianu, regeneratorul României, dar' nici odată Diamandi Manole n'a abusat de această prietenie, dupăcum se simția oare-cum atins, când cineva îi măgulia și cu amintirea stimei deosebite, de care se știe că îl făcea părtaș dl Dimitrie Sturdza, fruntaș bărbat de stat al Țerii-Românești. Pe lângă toate legăturile sale intime cu oameni de stat ai României, Diamandi Manole nici odată n'a ținut să se amestece în treburile politice ale regatului vecin, nici nu s'a lăsat să fie folosit de unul ori de altul dintre acești bărbați în scopuri de ale partidelor din țeară. Cu atât mai mult se interesa însă de afacerile nastre proprii. In Brașov n'a fost societate românească, unde el să nu fi luat parte; nu a fost întreprindere românească, să nu o sprigineasca. O lungă serie de ani ca membru în sinodul archidiecesan și în congresul nostru național bisericesc, a purtat o luptă frumoasă în sînul bisericii noastre pentru direcția idealistă. Poate și mai mult s'a distins însă pe terenul politic. De un lung șir de ani Diamandi Manole era una dintre cele mai marcante figuri politice la noi. Intransigent în suflet, agera lui minte știa să împace cu toate aceste situațiunile divergente și adese ori aducea jertfă de convingere pentru câștigul omogenității, căci despre puterea acesteia era mai pe sus de toate convins.

Diamandi Manole a fost sufletul întemeiării ziarului „Tribuna" din Sibiiu și dînsul a fost și cel mai aprig spriginitor al acestui ziar, până-ce a stat în direcția croită de întemeiători. După aceea însă tot dînsul a consimțit mai vêrtos cu întemeierea „Tribunei Poporului" de la Arad, de care s'a interesat foarte mult până la moarte. Nu a fost conferență națională, la care n'ar fi participat Diamandi Manole, care un lung șir de ani a fost și membru în comitetul național.

E imposibil a da în fuga condeiului o icoană limpede despre ființa și viața lui Diamandi Manole. Nădějduim însă, că în curênd vom putea publica biografia amănunțită a bărbatului nostru iubit.

Boala ce i-a adus sfîrșitul, era veche. De douězeci de ani se lupta cu ea. In sfîrșit totuși l-a învins. Vestea morții lui a întristat o lume de Români și din toate părțile familia a primit semnele iubirii, cu care l-au împresurat Românii pe iubitul decedat.

Inmormêntarea 'i-s'a făcut Luni, în 27 Septemvre v., în Brașov. Un public imens a dat onorul cel de pe urmă mult regretatului Român. In fruntea cortegiului mergea mulțimea școlarilor nostri dela școalele centrale române din Brașov, cu puternicul corp profesoral, eară sicriul a fost urmat de tot ce are Brașovul mai inteligent și mai ales. Prohodul s'a făcut în biserica cea nouă din Cetatea Brașovului, unde părintele Vasilie Voina a luat iertăciunile obicinuite, eară după dînsul profesorul Vasilie Goldiș, un sincer și bun amic al decedatului, prin o vorbire mai scurtă a arătat în trăsături generale rostul vieții, ce acum am perdut După prohod cortegiul funebral a mers în cimiterul din „Groaveri" unde corpul lui Diamandi Manole a fost pus spre veșnică odihnă în cripta, ce se află în nemijlocita apropiere a morméntului lui Andrei Murășanu.

In veci pomenirea lui!

Martiri unguri.

Sub titlul acesta „Deutsche Zeitung" din Viena, de la 5 Octomvrie, scriind în ajun despre aniversarea executării celor 13 revoluționari ungari la 6 Octomvrie 1849 în Arad, face următoarele observări caracteristice:

„Cununile, ce vor fi grămădite peste peatra de la Arad, acopér și oase germane. Intre cei 13 martiri de la 6 Octomvrie aflăm și po generalii Leiningen-Westerburg, Iosef Schweidel, Georg Lehner, Ludwig Aulich și Ernst Pölt de Pöltenberg, un Vienez. Nu cumva guvernanții maghiari de astăzi ar voi să maghiariseze aceste nume? Căci, dacă vom numěra lângă ele și pe ceialalți de altă naționalitate, cum sunt Damjanich și Knezich, atunci apare partea, ce 'a avut-o națiunea maghiară la acești eroi, ca 6:7. (Șease la șeapte). — Acesta este în genere raportul, în care stau în Ungaria prestațiunile maghiarismului față cu puterea de creațiune, cu faptele și operele națiunilor atât de brutal tiranisate de el — înainte de toate a Germanilor.

„La aceasta ar trebui să se gândească Maghiarii adevărați, și încă și mai mult maghiaronii, să se gândească tocmai acum, când împletesc cununile lor celor căzuți pentru drept și libertate, când cu sgomot onorează victimele forței — și răpesc și sugrumă drepturile și libertatea de mult garantate Saților în Transilvania, precum și celoralalte popoare ale regatului marianic.

„Martiri sunt astăzi în Ungaria mai mulți, decât treispre-zece, eroi cari luptă pentru patria lor, pentru vatra și pentru limba copiilor lor și sunt în gura pereirei Aceiași cavaleri, cari în Arad grămădesc cununi, îi sugrumă. Cavalerească națiune a Maghiarilor! Oare istoria nu va aduce odinioară aceeași sentință asupra tirăniei tale, care se aduce astăzi în mii de variațiuni asupra timpului lui Haynau? Cavaleresc popor al Maghiarilor! de ce nu cinstești drepturile luptătorilor pentru libertate și patrie, ce sunt în vieață? De ce refuzi a da chiar și contrarului mort — vezi Hentzi! — onoarea cuvenită? Nu sunt aceiași cavaleri ce înainte cu 50 de ani, cari se fălesc și se îngâmfă azi în Ungaria. Maghiarimea conducětoare e stricată prin șovinismul, ce-'l desfășură renegații părăsiți de ea însași. Sěrbarea de doliu a națiunei în 6 l. c. are în privința aceasta o indoită îndreptățire. Nobilul patriot poate jăli timpul de odinioară, ca și timpul de față. Căci despotismul, căruia 'i-au căzut jertfă cei 13 martiri în Arad și contele Bathyányi în Pesta, a făcut loc unui tirannys, ca și care în libera Ungarie n'a domnit înainte nici odată. Ardelenii germani pot istorisi amănunte despre aceasta. Germanii din Ungaria, al căror sânge a curs împreună pe câmpurile de bătaie din 1849 — ei sunt, cari stau acum înainte de toate ca martiri ai presentului la morméntul celor treispre-zece din Arad".

Rěsboiul a isbucnit.

Se știe, căci am spus-o și noi, că de multișor deja era în pregătire un rěsboiu între marea și puternica monarchie *Anglia* și între mica republică *Transvaal*, în partea de meazăzi a Africei.

Știrile din urmă așa vestesc, că *rěsboiul a isbucnit* și decurge înverșunt între aceste două puteri uimitor de inegale.

Un ultimat al presidentului *Krüger* din Transvaal, adresat guvernului englez în termini de tot aspri, așa se zice, nu poate să aștepte alt rěspuns dela Anglia, decât gloanțe de puști și de tunuri. Foile engleze osândesc de tot aspru scrisoarea aceasta a bětrânului president Krüger, care prin ținuta sa ar fi împedecat acum ori-ce înțelegere pacinică și înțeleaptă între părțile certate.

Dăm aci câteva amănunte mai noue:

Londra, 11 Octomvrie. După știrile sosite din Ladysmith *zi de zi sosesc numěroase trupe engleze în Natal.* Intârzierea Transvalienilor e neînțeleasă, căci încă Mercuria trecută planul de rěsboiu era statorit, după care trupele din statul liber Oranje au *să năvălească în Natal* prin mai multe strimtori.

Mafeking, 11 Octomvrie. Trupele englaze se pregătesc cu mare iuțeală *de atacul ce se așteaptă peste noapte, și noaptea întreagă vor sta înarmate.* Se crede că Transvaalenii în zorile zilei *vor începe bombardarea orașului.*

Berlin, 11 Octomvre. Harrison, fostul president al Statelor Unite, care petrece în Berlin, în chestia Transvaalului a declarat, că Englezii vor avè să se lupte în Transvaal *cu greutăți mari.*

Paris, 11 Octomvre. Agenția „Havas" raportează din *Pretoria*: Nemții, Francezii, Belgianii, Șvedienii, Norvegienii, Danezii; Olandezii, Șviterienii, Americanii și Africanderii din coloniile țerii Capului (Africa), aproape cu toții au alergat la hotare, ca să sară în apărarea independenței Transvaalului. *Vr'o sută de Englezi să fi jurat credință republicei sud-africane.*

In Transvaal și în liberul stat Oranje e mare însuflețirea pentru ținuta vrednică și constantă a guvernului repablicei. — Din feluritele tabere sosesc știri însuflețitoare cari exprimă încrederea în învingerea trupelor față cu dușmanul.

O scrisoare din 1848.

Dela comitetul națiunei române.

Dommului protopop St. Moldovan Co-administrator al comitatului Kükülö

la Dicsö-Sst.-Márton.

Domnule co-administrator!

S'au primit rěspunsurile Domniei tale dto 16 Noemvrie 1848 sub Nrii. 22 și 23 cu alăturare încă de douě hârtii, una cuprinzětoare de planul atacului dela M.-Vașarheiu, și alta arătătoare de repartițiunea ce s'a făcut pentru profuntă în satele rupte din comitatul Alba-superioară și adaugate la scaunul Mediașului.

Comitetul împresurat peste měsură de mulțimea trebilor ce se grămădesc în toate zilele, n'a avut răgaz ca să-'ți rěspundă și să-'ți mulțumească pentru amăruntele relațiuni și importantele observațiuni ce îi faci despre diferite obiecte.

Comitetul te încredințează că toate câte îi înștiințezi îi vor servi spre a le întrebuința la timp ca materie cu folos pentru causa ce apărăm; și dela inteligința, experiența și zelul Domniei tale așteaptă cu plăcere și de acum înainte despre ori-care obiecte relațiuni exacte și observațiuni înțelepte.

Pășește dar cu curagiu pe calea ce ai apucat, și ajută causa din toate puterile, pentru care îți vei afla mulțumirea în curata conștiință că 'ți-ai făcut datoria cu prisos, și în recunoștința cea meritată din partea națiunei pe care atâta o iubești.

Sibiiu, 22 Noemvrie 1848.

A. Treb. Laurian, m. p.
Aron Florian, m. p.
secretariu.

Cuvêntarea

profesorului Vasilie Goldiș rostită la înmormêntarea lui Diamandi I. Manole

Jalnică adunare!

Mort. Diamandi Manole—e mort.

Priviți jalea nespusă a soției: s'a stins viața unui soț credincios și bun. Auziți plânsul fiicelor și oftările de negrăită durere ale fiului: a murit tata cel dulce, a murit tata cel iubitor.

Dar' uită, durerea lor încolțește în inimile noastre, străbate orașul, ajunge departe și věd, ah jălind o mare de Români.

Nu, Diamandi Manole nu a fost numai al vostru, voi, care plângeți mai aproape acum de sicriul iubitului mort; Diamandi Manole a fost al nostru, al Românilor, al neamului întreg. O, câtă iubire de neam s'a stins cu suflarea din urmă a acestui bărbat, ce creștinească evlavie câtă milă și îndurare s'a dus.

Pe cei goi 'i-a îmbrăcat, pe cei flămânzi 'i-a săturat și ce făcea dreapta, stânga nu știa.

Plâng dară *săracii*, că au perdut pe iubitorul de oameni.

Și s'a îmbrăcat în haină de jale *școala românească*, plângêndu-l cu amar, că muritor nu a fost, să o iubească atât de mult ca dînsul. Fața 'i-se înveselia și ochii erau martori fericirei lui sufletești, când auzia de binele școalei, ear' durerile noastre îi umpleau inima cu jale și amar. Viața întreagă alergat-a și a obosit pentru școalele din Brașov. Cum deci să nu-l fi iubit și să nu plângem acum?

Așa de singuri suntem în colțul acesta de lume, așa de slabi și părăsiți. Din toate părțile dușmani ne împresoară și ce pot, ne iau. Ni-au răpit biserica strămoșească și ni-au luat altarul, la care aflam mângăere durerilor. Dar' s'a aprins sufletul lui Diamandi Manole și din nimic—iată un nou *Sion românesc* se înalță mândru și mângăietor în mijlocul pieții din Brașov.

Audzcele dintâiu acorduri ale cântărilor cuvioase la noul altar. Creștinii erau veseli și bucuroși, ear' colo într'o scămie ședea pios bětrânul cărunt; isvoare de lacrěmi s'au făcut ochii lui, plângea încet și dus. Era Diamandi Manole. Că noul Sion opera dînsului era.

Dar' cei afară din Brașov, voi nu l-ați cunoscut? Unde doi erau adunați la sfat pentru fericirea neamului nostru românesc, unul dintre ei era — Diamandi Manole. Nu a fost cale așa de lungă, ca să oboseasca iubirea lui de neam, nu a fost jertfă așa de mare, ca să se sfiască a o aduce Diamandi Manole pentru înaintarea iubitului său popor.

Cine aprinse făclia din Sibiiu, ca să lumineze poporului românesc calea spre fericire? Cine desfășură steagul arădan, ca să fâlfăe păzitor la marginile lumii românești? — Diamandi Manole.

Stegar ai fost, în fruntea oștirii. Bucium ai fost și glasul tău n'a încetat a striga: „Deșteaptă-te, Române din somnul cel de moarte!"

Ș'acum ești mort.

Dar' moartea ta este viață, că duhul tău s'a sălășluit în sufletele noastre și trăește în nădejdea viitorului de aur al neamului românesc.

Frumos ți-a fost rostul în lumea aceasta; iubite nene Diamandi, odihnește în pace!

Congresul Orientaliştilor la Roma.

De doisprezece anĭ încoace în fiecare an odată se ţine în vr'un oraş mare din lumea cultă acest congres al orientaliştilor. Congresul acesta este adecă o adunare mare de oameni învĕţaţĭ, carĭ vin din toate ţerile ca să se sfătuiască asupra multor lucrurĭ marĭ şi însemnate, ce privesc în special pe popoarele din Rĕsăritul Europei.

De astă-dată congresul acesta, care e al XII-lea, se ţine în vechiul şi marele oraş *Roma* din ţeara *Italiei*, ţară cu un popor brav şi înrudit cu poporul român.

Congresul s'a deschis în ziua de 4 Octomvre st. n. într'o sală mare şi frumos împodobită a unui palat istoric din Roma, unde s'a adunat un mare numĕr de învĕţaţĭ din multe părţi ale Europei. Între aceştia se află, între alţiĭ, şi doi marĭ învĕţaţi românĭ din Ţeara-Românească: Dl *Vasilie A. Urechia* şi dl *Grigorie Tocilescu*.

Aceşti învĕţaţĭ români au fost prim ţi acolo cu bucurie mare şi cu cinste deosebită din partea fraţilor nostri Italienĭ.

Congresul e presidat de învĕţatul conte *de Gubernatis* şi ţine maĭ multe zile, căci marĭ lucrurĭ au să se petreacă acolo

In ziua dintâiu congresul s'a împărţit în vr'o 12 secţiĭ sau comisiuni, care au să se ocupe de felurite ramurĭ ale ştiinţelor. In două din acestea au fost aleşi ca presidenţi cei doi învĕţaţĭ români, d-niĭ V. A. *Urechia* şi G. *Tocilescu*.

Deschiderea sĕrbătorească a congresului s'a făcut în numita zi la oarele 10. O mulţime de vorbiri, care de care maĭ frumoasă, s'au rostit la adresa Romei din partea representanţilor feluritelor ţeri.

Între alţiĭ a vorbit şi representantul Ungariei *Vámbery*, care s'a lăudat, că Ungurii au ajutat pe Italieni la formarea Italiei (!) şi că de aceea Italieniĭ iubesc pe Ungurĭ. — Învĕţatul român, dl Urechia însă, în vorbirea sa, 'i-a cam dat peste degete d-lui Vàmbery.

Din multele vorbirĭ frumoase şi pline de învĕţătură ale congresiştilor publicăm şi noĭ aci vorbirea măiastră a d-lui Vasile A. *Urechiĭ*, care a fost foarte mult lăudat şi felicitat de toţi învĕţaţiĭ congresuluĭ, maĭ ales însă de scumpiĭ nostri fraţi Italienĭ.

Eată vorbirea d-lui Urechia:

„Excelenţă, Domnilor!

Dacă aş fi din vre-o academie silenţioasă, nu un discurs aş avè de a rosti aci, în această şedinţă solemnă: V'aş zice numaĭ o singură vorbă: Roma! (aplause marĭ).

Aşa e, domniĭ meĭ, că aş fi elocuent?

Presenţa d-voastră la Roma, maĭ numĕroasă decât la ori-care alt congres de Orientaliştĭ, probează aceasta.

Cât pentru noi, delegaţiĭ guvernuluĭ român, şi atâţĭ representanţĭ ai întregei naţiunĭ româneştĭ, acest nume „Roma" e mai mult decât elocuent: e sublim!

E sublim, pentru-că e numele *mameĭ noastre adorate.* (Aplause numeroase).

Sunt acum 40 de anĭ, eu isbutiţu, sub ministerul regretatuluĭ meu amic şi magistru M. Cogălniceanu, să trimită Guvernul român un prim rînd de studenţĭ, ca să urmeze cursurile universitare la Turin. I-am pus atuncĭ sub patronagiul celuĭ mai mare bărbat al Italieĭ moderne: — l'aţĭ numit: Cavur!

Noi scriam mareluĭ om: „Faceţĭ, Excelenţă, din tinĕriĭ nostri românĭ mai mult decât nişte învĕţaţĭ, faceţĭ din ei nişte marĭ Latinĭ, demnĭ descendenţĭ aĭ Romeĭ, mama naţiuneĭ lor".

Şi marele Cavur bine-voĭ să ne rĕspundă:

„Voi, Românii, aţĭ fost în timp de secolĭ bulevardul celor două imperiĭ romane şi mai apoĭ al întregeĭ Europe, contra invasiunilor barbare. Italia, — mama, patria voastră, — a luptat, la rîndul ei, pentru Românĭ, în Crimeea. Ea va consolida opera sa, deschizêndu-şĭ şcoalele pentru junele voastre generaţiunĭ. Noi îi vom învĕţa să iubească Italia şi mai curênd ori mai târziu, la Roma ne vor urma"...

De atuncĭ maĭ mulţĭ din aceĭ tinerĭ au urmat, ca devotaţĭ obscurĭ oştenĭ, pe ceĭ carĭ luptau pentru independenţa şi unitatea Italieĭ. De atuncĭ şi noi, carĭ nu suntem oştenĭ, — am urmat la Roma pe toţĭ bărbaţiĭ Voştri ilustri, cari ne-au îmbiat a venì aci. (Aplause).

Şi de astă-dată asemenea ne-am grăbit: guvern al Românieĭ, Academie, Ateneu, oamenĭ de ştiinţă şi de litere, societate de cultură macedo-română, ligă, să rĕspundem la apelul binevoitor al scumpuluĭ şi ilustruluĭ De Gubernatis. Dacă am aderat în aşa de mare numĕr la Congres, vĕ mărturisesc totuşĭ, cu francheţă, că nu am făcut aceasta pentru-că am fi convinşĭ, că putem să aducem un concurs real de lucrare, Vouĕ, domnilor, carĭ sunteţĭ ilustraţiunea necontestabilă a acesteĭ savante reuniunĭ; Voi, domnilor, carĭ sunteţĭ apostoliĭ evoluţiuneĭ ştiinţifice, ce este scopul congresuluĭ; suntem noi aci în mare numĕr, pentru-că, o repet, congresul se ţine la Roma, şi pentru-că ne-aţĭ îmbiat la o adunare de oameni, cari prin lucrările lor învaţă lumea respectul datorit ori-căreĭ limbi omeneşti. Dar, domniĭ mei, Voi faceţĭ operă de adevĕraţĭ pacificatori ai omenireĭ, deşi lucraţi ca oameni de ştiinţă. (Aplause).

De aceea am venit noi, Românii aci, pentru-că aci e *Roma, „mama noastră"*. Suntem aci, pentru-ca să aplaudăm la lucrările d-voastră, cari vor ajuta maĭ bine decât ori-ce alte Congrese de pace, la înfrăţirea şi binefăcĕtoarea pacificare a popoarelor; suntem aci, pentru a uni vocea noastră cu a Voastră şi a aclama cetatea eternă prin un:

Vivat Roma!

Vivat Italia!

Vivat M. Sa Regele, marele Patron al Congresului nostru!

Vivat ministrul Bacelli, care ne presidează şi guvernul din care face parte atât de ilustră! (prelungite aplause)."

Congresul dela Roma este de mare însemnătate *pentru toţĭ Românii* şi din alt punct de vedere.

Se ştie, că în acest oraş strălucit al Italieĭ naţiunea recunoscĕtoare a ridicat încă din vremurĭ vechĭ o măreaţă statuă sau columnă mareluĭ Impĕrat *Ulpiu Traian*, care înainte de asta cu vr'o 1794 de anĭ, după-ce a risipit marea putere a Dacilor, ne-a adus pe noĭ Românii aicĭ, în aceste frumoase ţĕrĭ dela Rĕsărit, fondând o nouă putere mare, o ţară frumoasă şi bogată: *Dacia-Traiană*, în care noi am rĕmas şi ne-am susţinut până în ziua de astăzĭ.

Pe Columna aceasta din Roma a Impĕratuluĭ Traian, pe care sunt imprimate în chip neperitor rĕsboaiele lui, purtate cu Daciĭ, — trimişiĭ românĭ din România cu prilegiul acestuĭ congres au depus erĭ, în 12 Octomvre st. n. cu pompă mare şi în faţa lumeĭ culte — o frumoasă şi scumpă coroană sau cunună de bronz, adusă anume din Ţeara-Românească.

Prin această faptă mare şi deamnă trimişiĭ Românieĭ au înălţat numele Românilor de pretutindenea la o vază strălucitoare în faţa tuturor popoarelor din lumea cultă.

Din Munţii-Apuseni

4 Octomvrie 1899.

Stărĭ îngrijitoare.

Privind peste afacerile bisericeştĭ şi şcolare ortodoxe din Munţii-Apusenĭ, indignat iau peana să scriu, deoare-ce nu serveşte spre onoarea autorităţilor bisericeştĭ ceeace se întêmplă, deşi avem autonomie, legĭ şi regulamente, carĭ se desconsideră de sus până jos.

Un cas petrecut înaintea judecătorieĭ reg. ung. din Câmpenĭ Nr 1626 din 1898, unde comitetul bisericĭ ortodoxe din Vidra-de-sus a dat în proces de furt pe parochul seu, care ziua a luat 2, zi: două scândurĭ în valoare de 50 cr. v. a. — şi încă nu el, ci un membru al familieĭ luĭ — din a bisericĭ, ceea ce e imposibil să fi fost duse cu intenţia ca să nu le redee. Casul acesta ilustrează în destul desconsiderarea autorităţilor bisericeştĭ, pentru-că trebuia acel comitet după legile bisericeştĭ să se adreseze forurilor bisericeştĭ şi nu judecătorieĭ lumeştĭ şi străine, însă se vede că oameniĭ au experienţă din trecut, că plângerile lor adresate forurilor bisericeştĭ se resoalvă din partea aceloca „ad graecas calendas", pentru că, după cum sunt informat despre acest cas, capul tractuluĭ a avut cunoştinţă, însă nu a făcut paşĭ, deoare-ce după a sa maximă „ce nu se plăteşte, nu-'ĭ primit".

Apoi câte afacerĭ bisericeştĭ şi şcolare stagnează şi credincioşiĭ s'au indignat şi scârbit de conducerea autorităţilor; d. e. parochia Câmpenĭ de 8 anĭ nu s'a putut întregì, încât inteligenţa, dacă are necesitate de serviciĭ le face în biserica gr.-catolică, precum Dr. Chirtop pentru socrul seu şi pentru Dr. Candrea a făcut parastas în biserica gr.-catolică; maĭ mulţĭ s'au exprimat că, neresolvându-se întregirea parochieĭ conform legilor, se fac parochieniĭ alteĭ bisericĭ din apropiere, că s'au scârbit de ce se întêmplă în biserica din Câmpenĭ.

In parochia Albac s'a edificat o biserică, care pe credincioşiĭ eĭ 'i-a costat 8000 fl. Şi lucrul s'a supraveghiat de paroch şi protopresbiter şi în fine turnul s'a ruinat şi păreţiĭ bisericeĭ au crepat, fiind exmis comisar şi perceptoriĭ au constatat, că causa a fost parochul, care a demandat întreprinzĕtoruluĭ de s'a abătut de la plan. Consistorul a judecat pe parochĭ şi epitropĭ să rebonifice bisericeĭ suma de 2834 fl. v. a. încă în anul 1895. Actele zac în archiva Consistoruluĭ sau a protopresbiteruluĭ şi până azĭ nu-'ĭ nimica;

FOIŢA „TRIBUNEI POPORULUI."

Cântec.

(*Uneĭ poete.*)

Cu lira cea cu dulce cânt,
Ca Sapho din vechime,
Cu lira cea cu dulce cânt
Tu tot mai mult îţi iaĭ avênt
In cântec şi în rime!

Te-ascultă codriĭ ceĭ de fag,
Natura te ascultă;
Te-ascultă codriĭ ceĭ de fag
Şi fetele îţi ies în prag
Cu dragoste prea multă!

Zefirul stă prin tainici sĕrĭ,
Ca versul să ţi-'l fure;
Zefirul stă prin tainicĭ sĕri
Şi stau prin tainicĭ primăverĭ
Isvoare şi pădure!

Şi codrul este liniştit
De frunza nu-'şi frĕmântă;
Şi codrul este liniştit
Şi luna 'n ceiurĭ s'a ivit,—
Deci cântă, dragă, cântă!

Arad, Oct. 1899.

Iosif Stanca.

La nuntă.

(Cântat mai ales de bĕtrâni.)

Auzim că sună şi resună:
Clanarete şi lăute
Tinerilor cunoscute.
Chimvale rĕsunătoare,
Trimbiţe ajutătoare.
Dăm de ştire tuturor.

Tuturor le dăm de ştire
Că s'a cununat un mire,
Dobândindu-'şi o soţie
Prin sfânta căsătorie,
Ca să-i fie d'ajutor.

Asta e taină sfinţită
De Dumnezeu rînduită,
Mirele să-'şi ia mireasă,
Să trăiască bine 'n casă
Cu dragoste şi cu dor.

Vine nunu cu nuntaşi,
Mirele cu călăraşi;
Pân' desvălesc steagurile,
Uniĭ 'ncep cu fluerile,
Să se 'ndemne toţi la joc.

Până vin nuntaşi în casă
Şi ferturi s'aduc pe masă,
Uniĭ-'s împregiur la bute,
Aducênd tot pe 'ntrecute;
Beau vinarsul toţi de-'l coc,

Glăjile toate sunt pline.
Zice mirele să 'nchine
'Nchinăciuni de sănĕtate,
Beuturi amestecate
Tot în cinstea nunului.

Pentru sănĕtatea tinerilor
S'aud glasul fluerilor.
Beau, mănâncă, s'ospĕtează,
Toată suflarea 'nviază
De dulceaţa vinuluĭ.

Eară sună şi rĕsună
Clanarete şi lăute,
Tinerilor cunoscute,
Chimvale rĕsunătoare,
Trimbiţe ajutătoare;
Una după alta sună:
Fiţĭ, mesenĭ, cu voie bună.

Să trăiască mirele,
Mai rĕsună diplele,
Zdrângănesc chimvalele
Incep şi cimpoaiele,
Una după alta sună:
Fiţĭ, meseni, cu voia bună.

Să trăiască miseasa
Să'mpodobească casa
Strigă gura tuturor
Trăgênd hora cea cu dor.
Şi trimbiţa 'ntr'una sună:
Fiţĭ, mesenĭ, cu voia bună!

George Maican,
învĕţător.

Poesiĭ poporale.

Frunză verde ruptă 'n triĭ,
Eu cunosc voia mândriĭ,
Că cu mine s'ar iubì,
Nu cutează a vorbì.
— Indrăsneşte, mândra mea,
Că inima mea te vrea;
Indrăsneşte şi voieşte,
Că inima-'mĭ te poftesţe,

biserica stă negata, căcĭ poporul indignat nu maĭ contribue.

Apoĭ averile bisericeștĭ și școlare, stau cât se poate de rău și administrate rău d. e.: fondul școlar din Câmpenĭ, care e de 35 miĭ fl. pe hârtie, interesele de 10—20 anĭ neincassate, școala cu învățătorĭ provisorĭ; ba membriĭ eforieĭ școlare din Vidra-de-jos, deși au fond de 4000 fl. și interese de 20 anĭ neincassate, având trebuință de bani la repararea școaleĭ și recvisite, au contras un împrumut de la institutul „Doina" din Câmpeni. Deși sunt fondurĭ, învățătoriĭ își vând cuitele neavând a se solvi la timp din partea eforiilor școlare; decĭ nu-'ĭ mirare că în 20 parochiĭ abia sunt 2 învățătorĭ definitivĭ și cualificațĭ și ceialalțĭ toțĭ provisorĭ; prelegerile se încep în 15 Noemvrie și în 30 Martie se fac examenele, adecă se țin prelegerĭ, când în munțĭ e zăpadă și vifore, de copĭi nu pot cerceta școala fiind casele risipite și în depărtare de câte 3—4 chilometrĭ; nu-'ĭ mirare, că în continuu ne amenință cu închiderea școalelor organele administrative, ba nu-'ĭ mirare nicĭ de popor, că nu contribue bucuros pentru școale și biserică, văzând astfel de executare a legilor și regulamentelor bisericeștĭ. Multe sunt încă de zis, dar' le retac, deocamdată.

Nu ar fi timp, dacă avem legĭ și regulamente ca ceĭ încredințațĭ să le execute corect și capul bisericiĭ să nu suferă astfel de iregularitățĭ în biserică. Ar trebui din când în când să maĭ vină și între credincioșĭ dniĭ asesorĭ ca să vadă isprăvurile protopresbiteruluĭ, preoților și învățătorilor și să nu crede orbește ce li-se raportează. Preoțiĭ și învățătoriĭ nu se interesează de nimic (onoare excepțiunilor), nu cetesc foĭ, nu abonează nicĭ foaia oficioasă, apoĭ de convenirĭ la olaltă ferească D-zeu, ba vine timpul de nicĭ nu se maĭ cunosc uniĭ pe alțiĭ; în popor decade morala, religiositatea și încrederea față de inteligență, pentru-că de soarta luĭ nu se interesează nime, fără să trăească din sudoarea lui, d. e. la judecătoriile regești administrative și comunale poporul e tractat dur, ceĭ maĭ mulțĭ judecătorĭ nu știu românește și judecațĭ pe nedrept, ba de multe orĭ cel daunat e și judecat, ca interpreți se folosesc scriitoriĭ, carĭ nicĭ ei nu știu românește, ba de multe orĭ servitoriĭ cancelariilor sunt interpreți, apoĭ se încurcă procesele poporuluĭ; cu ocasiunea pertractărilor ereditare li-se maghiarisează numele încât când capătă decis e în stare să jure că nu e dînsul la care se referește decisul.

Acĭ, dlor advocațĭ românĭ, lucrațĭ, că aveți teren pentru popor, precum și toată inteligența, dar' e trist că din astfel de lucrurĭ folos au numaĭ advocațiĭ.

In cele politice nu maĭ zic nimica, deoare-ce corifeiĭ nostri tac ca peștele și numaĭ atuncĭ cască gura, când văd că cutareva maĭ mic voește să înceapă ceva, însă și atuncĭ să zădărnicească orĭ ce afacere având maxima că: am făcut destul, facă și alțĭ.

Cu casina (șezătoarea) română din Câmpeni, care are statute aprobate de 15 ani, stăm, că nu știĭ cine-i: președinte sau cassar; membri, 5—6; jurnale ca în palmă.

La lucru, dlor! nu e timp de perdut, că perzând timpul, perdem încrederea acestuĭ popor brav din munte, care totdeauna a fost ascultător de conducătoriĭ adevărațĭ.

Moțul.

Din țeara Băiței.

28 Septemvrie 1899.

Este un colț al comitatuluĭ Hunedoareĭ, așa numit în timpul din urmă, „țeara Băițeĭ", un colț de o frumseță rară, căruĭ aparțin 8 comune curat românești.

Incungiurat de toate părțile cu dealurĭ marĭ, acoperite de pădurĭ, îțĭ dă înfățoșarea uneĭ grădinĭ frumoase.

Aproape în fiecare zi cetesc în ziaristică rapoarte despre întâmplările din cutare sau cutare ținut, numaĭ de noĭ nu știe nime nimica, pare-că suntem uitațĭ de toată lumea, ca și când am fi morțĭ, deși trăim, și încă ducem o vieață din cele maĭ românești.

In anul acesta s'au întâmplat în „țeara Băițeĭ" foarte multe lucrurĭ de interes public pentru noĭ Românii. Așa au fost astă primăvară alegerile la comitat.

Cu acea ocasiune ținutul nostru a putut servì ca model, pentru-că din 10 membri aleșĭ la comitat numaĭ un singur străin a reușit, și acela cu voia noastră, cu toate apucăturile și corupțiunea cu vinars a notaruluĭ din Luncoiul-de-jos, Pics Ioska, și cu presiunea din partea sub-pretoruluĭ V. Candrea din Brad. Despre acea alegere nu a făcut nime nicĭ cel maĭ mic raport în ziaristică.

In luna luĭ Maiu a. c. a fost alegerea de notar al Băițeĭ în urma pensionăreĭ notaruluĭ George Moldovan.

Cu acea ocasiune am fost puși la grea încercare din partea organelor statuluĭ, deoare-ce voiau cu orĭ-ce preț să ne pună de notar pe un negețător scăpătat, care și-a făcut examenele — după-cum se aude — la șvindler-cursul din Pesta, anume pe Pics Ioska, notarul din Luncoiul-de-jos, ca astfel să ne spargă cuibul — după-cum îl numesc eĭ — din țeara Băițeĭ, dar' și cu asta ocasiune, alegătoriĭ cu conducătoriĭ lor au dat dovezĭ, că nicĭ porțile iaduluĭ nu-i vor birui, deare-ce punând în candidație și pe domnul notar din Ribița, Dionisiu Sida, l'au ales pe acesta cu aclamație de notar al Băițeĭ, dar' nicĭ despre acea alegere nu s'a făcut nicĭ un raport.

La o lună după alegere dl D. Sida—nu știm până acuma din ce motive, — și-a dat demisia dela acel post fiind ales în cercul Crișioruluĭ.

Prin demisionarea dluĭ Sida, cercul nostru eară a devenit vacant. Acuma din nou ceĭ dela putere — maĭ ales fratele dluĭ Pics, care este un funcționar în dela comitat — și-a pus toate forțele ca să fie ales fratele său Ioșca, și ca să fie maĭ sigur de reușită a stăruit pe lângă protopretorele din Brad Krasznay, ca să-l denumească până la alegere de notar substituit.

Protopretorele a pus de substituit pe Pics Ioska, și a rênduit alegere nouă. La 16 l. c. a și fost alegerea.

Alegerea a fost una dintre cele maĭ agitate alegerĭ, și învingătorĭ am ieșit noĭ, — lauda alegătorilor carĭ și-au făcut și de astă-dată cu scumpătate datorința, deși în timpul cât a stat dnul Pics substituit, i-a succes să câștige pe partea lui pe toțĭ Maghiariĭ și Nemțiĭ în frunte cu autoritățile băieșaguluĭ, pe nevrednicul preot din Trestia, care a ademenit și pe poporul seĭ, pe familia Moldovan, mi-se pare că și pe preotul din Crăciunești, care însă nu a luat de loc parte la alegere, dară a venit — după cum se vorbește — pe toți alegătoriĭ, afară de primar — acasă.

In ziua alegeriĭ des-de-dimineață din deal din toate părțile venind grupe de oameni spre Băița. Pe la orele 8 și jumătate era deja partea cea maĭ mare de alegătorĭ în Băița, unde îi așteptau preotul din Băița George Dragan și capelanul din Ghimindea N. Pop.

La un sămn dat, am plecat cu toții afară de partisaniĭ dnuluĭ Pics, la un local public, spre a ne consulta ce e de făcut la alegere.

Am declarat cu toțiĭ, carĭ am fost adunațĭ, solemn că vom fi un trup și un suflet, orĭ-ce se va întâmpla. Nu știam bine cine sunt competențiĭ, dară auzisem că și 2 Românĭ, anume d-nul Cibean din Băiana de lângă Zlatna, și spre mirarea noastră și d-nul Dionisiu Sida, care cu o lună înainte demisionase. Ne am hotărît, ca în caz, dacă nu ne va pune în candidație pe nicĭ un Român, ne retragem cu toții și protestăm, ear' de ne va pune pe unul din ceĭ doĭ Românĭ, atunci vom fi pe lângă acela.

După consultare am mers în corporație și ne-am postat înaintea cancelariei notariale, așteptând cu nerăbdare sosirea protopretoreluĭ. Iți creștea inima de bucurie, vezĭ, cum conducătoriĭ— preoțĭ în ales — mergeau în frunte și poporul îĭ urmau în corpore până la locul destinat.

In astfel de dispoșiție ne-a aflat pe protopretorele la 9 ore. Indată ce a intrat pe protopretorele în cancelarie, l'au și incungiurat partisaniĭ luĭ Pics, în frunte cu direc. băieșaguluĭ, făcând presiune asupra dînsuluĭ că să nu puie nicĭ un Român în candidație.

VENIREA DE LA STÂNĂ.

Bade, de dragostea noastră,
Rĕsărit-au pomĭ pe coastă,
Tată-tĕu de mult a zis,
Că taie pomiĭ din coastă
Să strice dragostea noastră.
Tată-tĕu ar putè face
La pomĭ să le deie pace,
Și măta ar putè zice,
Dragostea să nu ni-o strice.

Bădișor cu pĕr negruț,
La multe li-ai fost drăguț,
Fi-mi-ai, bade, tu și mie,
De-aĭ fi maĭ de omenie.

Toată-i, lele, vina ta,
C'au păscut boiĭ iarba,
Și viteiĭ otava.

Să știu că m'aș duce 'n raiu,
M'aș suĭ în car cu caĭ;
Insă știu că nu m'oiu duce,
Că 'mi-a plăcut gura dulce.

Socotit-am să mĕ 'nsor,
S'aduc mameĭ ajutor;
Socotit-am să mĕ las,
Să nu-'mĭ fac baiu și nĕcaz.

Gura de fată spĕlată
E ca mierea strĕcurată;
Gura de fată urîtă
Nice dracu n'o sărută.

Auziți voĭ, oamenĭ bunĭ,
Ce voiu spune, nu-'s minciunĭ:
Șepte fete de-o pițulă
Și-un fecior de-o sută bună.

Sĕracile fetele,
Gura bine place-le;
Gura de nu li-ar plăcè,
Cu feciorii n'ar ședè;
De li-aĭ da cu lingura,
Nu le-aĭ putè sĕtura.

Culese de: *Atanasiu Lazar*,
învățător gr.-or. în Ohaba-Lungă.

—

Mult mĕ mustră cucuțu,
De ce n'am glas ca dînsu;
Cum oiu avè glas de cuc,
Că sara plângênd mĕ culc;
Cum oiu avé glas de om,
Că sara plângênd adorm.
Cucule, pană galbĕnă,
Eu mĕ culc, tu mĕ leagănă.

Cucule, pană surie,
Eu mĕ culc tu mĕ învie.
Cucule, osuț de pește,
Eu mĕ culc tu mĕ trezește.

*

Nu mĕ da, maică, departe
Să vin cu desagiĭ 'n spate
Cu desagiĭ 'mbăierațĭ
Și cu ochiĭ lăcrĕmațĭ.

*

Frunză verde de trifoiu,
Mândruță cu buze moi
Țucu-ți ochi, negrișori,
Și obrajiĭ roșiori,
Vin'ă alină dorul meu,
Că nu trebue să-l culci,
Numai douĕ buze dulci
Și atunci l-ai alinat,
Doarme ca și legănat.

*

Am pritit ochilor mei
Să nu fie lăcomoși
După omenii frumoșĭ!
Li-am pritit, ei nu m'ascultă,
Tot după frumos se uită.

*

Asta-'i nana cu cocori,
Când o vĕd mă iau flori
De jos pân' la subsuori.

Culese de:

Nicolae Mureșan
din Curtici.

Strigături.

Ce folos, Crăciunu vine,
Eu mĕ 'nsor mândra'mi rĕmâne
Ce folos, Crăciunu trece,
Eu mĕ 'nsor mândra jălește.

*

Furca mea toarce feștile,
Eu joc cu badea Vasile!
Furca mea toarce fuior,
Eu joc cu badea Iuon,
Furca mea toarce urzeală,
Eu joc cu badea d'aseară.

*

Zi, Țigane, cum ți o spuiu,
Dacă nu, pune-o de cuiu;
Zi, Țigane, cum îți zic,
Că de nu ți-o fac tot pic.

*

Făceau o gălăgie de ţi era maĭ mare scârba.

Noĭ încă am intrat în lăuntru şi am pretins, ca să pună în candidaţie pe toţĭ competenţiĭ.

Protopretorele a promis că din 7 competenţĭ va pune 4 în candidaţie.

Imediat după aceea se aleg 4 membri de încredere în persoanele d-lor Drăgan, paroch în Băiţa; Nicolau Roman, paroch în Căinel; Tovie Perian, paroch în Seliște şi Frohmmer, apotecar.

Alegêndu se membriĭ, protopretorele a eşit afară şi a publicat că au competat 7 indivizĭ, — fără a-'i spune cu numele, dintre carĭ îĭ stă în putere a pune în candidaţie cel puţin 3, dînsul însă pune 4, şi anume:

In primul loc pune pe Pics Ioska, notar în Luncoiu. Atunci au erupt „è'jen"-urile şi „abţug"-urile.

Acĭ e de notat că s'a cerut votare nominală, încă dela început, ca nu cumva să ne surprindă cu aclamaţia. După-ce s'au liniştit spiritele, protopretorele zice: In locul al doilea pun pe Szabó Luj, notar în Brad. Acĭ nicĭ un cuvênt, în locul al treilea pun pe Stern, adjunct not. în Brad; şi în locul al patrulea pun pe dl Dionisiu Sida. Atuncĭ au început ai nostri într'un glas, de resunară măgurile Băiţeĭ: „Trăiască d-nul Sida". Eĭ abţug, noĭ „trăiască." Ovaţiunile acestea au ţinut aproape un sfert de oră.

In gălăgia aceasta, deşĭ erau numaĭ vre o 10—15 inşĭ, au pus la cale şi un scandal, cu gândul, că noĭ ne vom perde cumpătul şi astfel să încuie o parte din alegătorĭ — şi anume: un negutător beţiv se repede în mulţime şi trânteşte un pumn în piept dnuluĭ Nicolae Pecurariu, proprietar în Seliște, care era în mijlocul alegătorilor.

Fiind gendarmĭ de faţă şi ai nostri precauţĭ la toate, s'a pus capăt la alt scandal maĭ mare.

După ce s'au maĭ liniştit spiritele s'a început votarea nominală. Comunele au fost chiemate după alfabet. Prima comună a intrat Băiţa. Din Băiţa au fost toţĭ partisanĭ ai dnuluĭ Pics, afară de Romănĭ. Dintre Romănĭ numai familia Moldovan. A căpătat din Băiţa cu totul vre-o 14 voturĭ. După aceea a venit Căinelul, Herţăganiĭ, Ormindea, Peştera, Seliște. Din comunele acestea n'a căpătat numaĭ un singur vot, al luĭ Faur George, mare avut, dar' om fără de nicĭ o carte. In urmă vine comuna Trestia. Preotul nu maĭ era pe lume, nu ştia ce să facă pentru că ai nostri îl bajocoriau zicênd: „Nu-'ţĭ trebue băgău părinte, nu viĭ să-'mĭ acoperĭ cocina", căcĭ odată era simplu lemnar, dar' totuşĭ duchul necurat ce s'a fost băgat în el prin primirea ajutoruluĭ de stat, 'l-a biruit şi astfel a îndemnat alegătoriĭ în număr de 7 — să voteze cu Pics, el s'a reţinut de la vot.

Sfîrşindu-se votarea, domnul Sida a întrunit 46 voturĭ, Pics 24. Prin urmare dl Sida a fost declarat earăşĭ ales. De cumva nu era timpul aşa nefavorabil, veniau cu mult maĭ mulţĭ alegătorĭ şi astfel isbânda era şi maĭ strălucită.

Onoare şi cinste alegătorilor, carĭ 'şi-au împlinit datorinţa. Ruşine şi scârbă celor cu duchurĭ rele. Am înţeles că contrariĭ au protestat alegerea sub cuvênt, că listele alegătorilor nu au fost verificate Bine ar fi, căcĭ atuncĭ cine va lua răspunderea? Protopretorul de bună seamă, pentru că tot cu listele acestea a fost şi la prima alegere.

Noĭ tragem atenţiunea celor competenţĭ de la comitat, ca să înceteze cu şicanările poporuluĭ; să se intereseze de cualificaţiunea notarilor, să nu se umplă posturile cu negutătorĭ scăpătaţĭ, — după cum zic şi „Hunyad" — pentru că aceia se interesează numaĭ cum să facă geşeft şi astfel vor aduce poporul la sapă de lemn.

Cu acestea încheiu raportul meu despre această alegere, însă nu pot trece aşa uşor peste purtarea păcătoasă a preotuluĭ din Trestia, care a denunţat pe ginerele seu la protopretor.

Adevărul.

Din Bănat.

Din protopopiatul Belinţului.

25 Semptemvrie 1899.

Deşi s'a accentuat, că Bănăţeniĭ n'au aderat la principiul „Tribuneĭ Poporuluĭ" cu alegerea de episcop, aceasta se poate susţine numaĭ faţă de mameluciĭ domnĭ deputaţĭ, căcĭ în primul loc deputaţiĭ cerculuĭ nostru: Şepeţian şi C. Lazar, cu toate că poporul încă cu 2 săptămânĭ nainte de plecarea lor la Sinodul eparchial 'i-a făcut luătorĭ aminte, noi hotărît ştim că ne-au vêndut şi au votat pentru cinstitele neamurĭ. Declarăm însă, să se ştie, că toţĭ aceĭ domnĭ deputaţĭ bănăţenĭ, carĭ s'au pus în serviciul neamunilor peste tot, n'au representat voinţa şi dorinţa cercurilor, carĭ i-au onorat cu acest nume cinstit. Cel dintâiu şi mai mare aderent al „Neamurilor" a fost şi este aspirantul la protopopie păr. adm. protopresbiteral al nostru Şepeţian, căcĭ numaĭ neamurile i au şi concrezut administrarea, fiind afară de parochia centrală, ca şi când în loc nu era preot capabil, pentru a nu strămuta cancelaria protopresbiterală în sat străin.

Cu prilegiul serbătorilor de instalare a episcopului o parte din preoţiĭ tractului, sub conducerea administratorului L. Şepeţianu au mers la Seminariu să mângâe pe P. C. Sa dl Augustin Hamsea, cel maĭ proaspet archimandrit al diecesei aradane. Intre altele l'au mângâiat cu nou înflinţênda Episcopie română în Timişoara! Prea cuvioşia Sa frapat până la estaz de această ştire îmbucurătoare le-a mulţămit adânc mişcat pentru aceas'a mult promiţătoare mângâere şi atenţiune!

Administratorul protopopesc L. Şepeţianu spesase cu coriştiĭ sei 130 fl. la despărţirea capului neamurilor! Eară la instalarea nouluĭ episcop nu a aflat de demn nici el, nici alt preot din tract a se înfăţişa la festivităţile aradane cu corurile lor, ci s'au abţinut în mod demonstrativ!

Acum, întemeiat pe pretenia şi spriginul „neamurilor" crede că a sosit timpul să-'şĭ asigure definitiv protopopiatul prin alegere şi întărirea consistoruluĭ eparchial.

In scopul acesta, ca să nu 'i-se facă vr'o concurenţă primejdioasă, în şedinţa comitetuluĭ protopresbiteral dela 11/23 Septemvrie a. c. întrunit pentru statorirea dotaţiuneĭ fiitoruluĭ protopop, prin retăcerea venitelor sigure, a stabilit dotaţiunea protopopească numaĭ la 1663 fl., pe când aceasta, luată în calcul mediu, se urcă sigur la 2740 fl. anual Căci, d pildă, parochia Belinţ îi asigură 1050 fl, după-cum însuşĭ părintele Şepeţianu a constatat cu dl advocat Constantin Lazar în protocolul luat cu prilegiul eruărei venitelor din parochiile Belinţ; ear acum venitele parochieĭ protopresbiterale tot aceşti domni le scăriţează pentru publicarea concursului la suma de 500 fl.

Sperăm însă, că ven. consistor nu va aproba escrierea de concurs în condiţiunile puse de comitetul protopresbiteral cu retăcerea adevăruluĭ, ci îĭ va restitui actele pentru o nouă şi exactă stabilire a dotaţiunei protopopeşti.

Protopresbiteratul Belinţului este estins şi premejduit, are trebuinţă de un protopop cu o cualificaţiune superioară şi harnic de a înfrunta primejdia ce ameninţă biserica ortodoxă în aceste părţi. Trebue deci să deschidem calea celor maĭ vrednici pentru treapta protopopească!

Un credincios.

*

Timişoara, 2 Octomvrie st. n. 1899.

La provocarea dlor „maĭ mulţĭ învăţătorĭ" de lângă Timişoara, publicată în preţuita foaie „Tribuna Poporuluĭ" Nr. 176 a. c. răspund următoarele:

Fabricul Timişoriĭ stă din două parochiĭ sau comune bisericeştĭ, adecă: comuna S.-Ilie şi comuna S.-Georgiu. Aceasta din urmă fiind mixtă cu frăţiĭ coreligionarĭ sârbĭ, şi fiind de aceştia persecutată, frăţiĭ românĭ în conferinţele lor de la 1 Septemvrie 1883, în frunte cu domnul protopop şi paroch ca preşedinte Meletie Dregiciu, au adus o hotărîre consistătoare din 6 puncte.

Punctul al treilea al acesteĭ hotărîrĭ sună astfel: Şcoala noastră românească de la S.-Georgiu cu învăţătorul actual Traian Lungu ni-o ţinem şi maĭ departe noi înşine pe spesele noastre, şi pentru-ca să aibă atribuţiunile uneĭ şcoale publice confesionale, după ce acum de maĭ mulţi ani autoritatea competentă şcolastică a părăsit-o cu totul, dorim şi ne rugăm, ca în mod provisor până la despărţirea ierarchică să fie inspecţionată şi controlată de autoritatea şcolastică, la care aparţine biserica S.-Ilie.

Punctul al cincilea: Comuna bisericească S.-Ilie nu are drept a dicta asupra noastră, fără consensul nostru, nici un fel de contribuţiune, de asemenea nici noi, repeţim, nu avem drept a pretinde nimic alta de la această comună bisericească, decât să ni-se conceadă a asculta serviciul divin în biserică prin parochul şi învăţătorul nostru.

In 27 Noemvrie 1883 ambele aceste comune ţinênd sinod au hotărît să susţină o şcoală de băieţĭ şi una de fete.

Această hotărîre, subşternêndu-se Venerabiluluĭ consistor, acesta în şedinţa sa plenară din 15|27 Decemvrie 1883 Nr. 3348, a aprobat-o în patru puncte. Punctul prim: Şcoala de băieţĭ şi de fete de lângă biserica S.-Ilie, încetă de a maĭ fi şcoală mixtă şi de acum înainte va să fie şcoală numaĭ de fete sub conducerea unei învăţătoare, care şcoală o vor cerceta fetele din amêndouă comunele şi altele.

Punctul al treilea: Fiind-că fetele din amêndouă comunele au o şcoală comună la S. Ilie, cum se zise sub punctul prim, urmează, cum că băeţiĭ din amêndouă comunele vor avé şcoala lor în comună la S. Georgiu, care va fi şcoală separată pentru băeţĭ, sub conducerea învăţătoruluĭ de până aci, Traian Lungu, ale cărui datorinţă şi drepturĭ rămân mai departe nealterate.

In fine Sinodul ambelor parochiĭ în şedinţa din 15 Ianuarie 1884 a decis ca: Învăţătorul dela S. Georgiu să propună băeţilor în şcoala dela S. Ilie şi învăţătoarea dela S. Ilie să propună fetelor în şcoala dela S. George.

Acest decis l-au subşternut Venerabiluluĭ Consistor, care în şedinţa din 10/22 Februarie 1884 l-a luat spre ştire.

Din datele mai sus amintite scoată domniĭ învăţătorĭ conclusiunea: are Dnul T. Bolza drept, ca parochian în parochia S. Ilie, a cere publicarea concursuluĭ pentru staţiunea învăţătorească din parochia S. Georgiu? Dacă nu mistificăm decisul sinoadelor parochiale — nu! şi ear nu!

Da'nvêrte-te, draga mea,
Nu fi tot cu voia rea;
Da'nvêrte-te pe sub mână,
Că nu eşti fată bătrână,
Patruzeci de ani îmĭ pare,
De cându-'mi eşti fată mare.

*

Foaie verde din cărare,
Asta, mândră, nu-i cu cale,
Eu să mor de dor de tine,
Tu să nu te uiţi la mine;
Eu să mor de dorul tău,
Tu să mă vorbeşti de rău.
Eu să am gând de luat,
Eară tu de blăstămat.
Dumnezeu să-ţi dee bine,
Precum mă iubeşti pe mine;
Dumnezeu să-ţi dea noroc,
Cum îţi baţi de mine joc,
Să te măriţi, mândră, bine,
Să-ţi pară rău după mine.

*

Nu te uita că-'s sdrenţos,
Că la maţe-'s sănătos.
Nu te uita că-'s mărunt,
Că smulg gardul din pământ,
De-ar fi putrăd cât de mult;
Da smulg şi salca din vale,
De-ar fi putrădă de tare.
Şi nu mă tem nici de voĭ,
De-aţi fi toţi nişte nevoi.

Culese de: *George Maican,*
învăţător

Graurul galbăn.

Graurul galbăn e pasărea, care cea dintâiu de vreme prinde a-'şi face cuibul, şi asta din pricina că: cuibul eĭ fiind făcut din lână şi cu mare măiestrie, îi trece multă vreme până 'şi-l găteşte, adunând lâna, ce spinele o răpeşte din spatele oilor. Cuibul luĭ are forma uneĭ beşicĭ înfoiată şi 'şi-l atêrnă de o creangă în vre-un arbore din vre-o grădină, sau cel mult din apropierea satuluĭ. După-cum suflă vêntul, aşa se leagănă puiĭ în cuib, ca pruncĭĭ în leagăn, fără frică că vor cădè, căcĭ cuibul e legat de creangă maĭ bine de cum ar fi legat de mână omenească.

Fie orĭ-cât de isteţ vênătorul, maĭ isteţ e graurul galbăn, aşa că nu-'l poţĭ prinde numaĭ ca puiu mic; de împuşcat nu-'l poţĭ împuşca, aşa de repede străbate aierul cu sborul său. E tare, că nu se teme nicĭ de-o pasăre, şi unde-'şĭ face el cuibul, pasăre răpitoare nu se apropie, nicĭ chiar uliul; pe toate le bate şi le alungă, şi îĭ bine să-'l suferĭ în grădină şi să nu-'i stricĭ cuibul, chiar dacă-'l poţĭ; ba nicĭ nu 'l poţĭ strica, căcĭ 'şĭ l aşează sus sus, pe arborĭ subţirĭ şi înalţĭ, cu crengĭ subţirĭ. E pasăre amarnică, înfocată, că dacă cumva aĭ putè prinde măcar un puiu de al luĭ şi scoţêndu-'ĭ inima şi dând o s'o mânce un purcel, acela devenind mare, maĭ cu seamă scroafă, e maĭ de folos în turmă decât doĭ-treĭ cânĭ puternicĭ: apără turma de lupĭ, că n'a dat Dumnezeu pe lume lup, care să îndrăsnească a se apropia de acea turmă. „Maica sfântă l'a binecuvêntat pe graurul galbăn cu darurile acestea, căcĭ dintre toate pasările el a vestit maĭ întâiu învierea Fiiuluĭ sfânt."

G. Bodnariu.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor
de
G. COŞBUC.
1876—1878.

II.

Smulgerea Griviţei.

X

Ajunşi în vale, o parte dintre dorobanţi se opresc în loc şi încep să tragă cu puştile spre Turci, ca să-i mai rărească şi să stea de vorbă cu ei, în vreme ce oşteniĭ de linie urcă pe rîpă şi năzuesc cu baionetele spre şanţuri. Altă parte dintre ei, cei ce duc scări şi faşine, se urcă la deal alături cu năvălitoriĭ.

Turciĭ răriseră cumplit pe ai nostri. Scoborînd la vale, dorobanţiĭ n'au putut trage cu puşca; trebuiau să se grăbească s'ajungă în vale mai curênd. Dar şi alt-fel, n'aveau rost de împuşcătură; erau nevoiţi să se sprigineasca pe puşti ca să nu cadă de-a rostogolul pe coastă.

Indată ce dorobanţiĭ cei cu faşine şi cu scări, alături de oşteniĭ de linie ai lui Mărăcineanu, începuseră s'ajungă pe la şanţuri, au năvălit după ei şi dorobanţiĭ cei ce ochiau din vale.

Flăcăii nostri, înferbêntaţi, se urcă pe rîpă cu nespusă îndrăsneală, unii răzimându-se în baionete, alţiĭ prinzêndu-se de erburi şi de tufişuri. Câte unul alunecă şi cade până în vale, ducênd cu el şi pe altul, peste care a dat. Cei mai mulţi cad de plumbiĭ Turcilor şi de isbitura obuzurilor.

Uniĭ dintre ei năzuiră spre tufişul de aluni, care era mai într'o margine a rîpei.

Cum că învĕţătoriul T. L. 'şi trage pensiunea ce-'i compete din fondul regnicolar, e adevĕr dar aceasta o trage pentru serviciile făcute dela 1870 până azi.

Intreb şi eu pe D nii învĕţătorĭ anonimĭ, oare - - pentru serviciile dela 1855 până la 1870 nu i-se compete nimic? ba da, dar de unde? dela însăşi comuna unde a servit. Aceasta ordină legea nou de pensiune, aceasta a fost şi nainte de 1870, când învĕţătorul bĕtrân căpĕta suplent şi rĕmânea pe a treia parte de salariu.

Cum că causa pensiunărilĭ trecută şi pe la primăria oraşului, prin urmare finită, nu e adevĕrat.

Comitetul parochial dela S. Georgiu a hotărît ca învĕţătorul L. să funcţioneze până se va vedé, cine şi de unde să se solvească întregirea pensiunei.

Inspectorul regesc şcolar are cunoştinţă, căci acesta a transpus actele înaltului minsteriu reg. ung. de culte, spre deliberare finală; ba ce e maĭ mult, chiar supremul inspector şcolar diecesan are cunoştinţă.

Cum că învĕţătorul, după-ce primeşte pensiunea, nu mai are lipsă să mai abzică, conced, acelor întăriţi dela 1870, căci aceia nu au altă pretensiune, de cât numai fondul regnicolar, dar cei întăriţi înainte 1870, avênd pretensiune şi dela comună, de sigur li-se cere demisiunea sau abzicerea. Subscrisul după primirea pensiunei am dat abzicere, învĕţătorul pensionat Augustin Petcu 'şi-a dat abzicerea; ba eată Dlor şi persoana pe care vĕ basaţi, colegul Nicolaevici, în presenţa a doi învĕţători a declarat că în adevĕr 'şi-a dat abzicerea. —

Samson Tomescu,

învĕţ. pensionat, locuitor în Timişoara, şi de presinte preşedinte al comitetului parochial în parochia S. Ilie.

De la sate.

B. Comloş, 28 Sept 1899.

In comuna noastră de vr'o 2 sĕptĕmâni umblă execuţia din casă 'n casă, nu executorul nostru care-'l avem cu anul, ci alţi 3 străini pe spesele comunei, respective a oamenilor. De ar umbla cu cinste, nu aş avea nimic de zis, pentru că cine e dator, plătească la timp. Dar iată ce fac cu bieţiĭ oameni. Din cancelaria notarială scoate notariul restanţierilĭ şi-'i predă la executorĭ, nu ştim cu a cui putere şi din ce causă; are câte doi gendarmi după ei şi cum am zis, merg din casă 'n casă; fie omul acasă nu fie, ei încarcă şi duc cu sine ce găsesc. Dacă e omul acasă, îl sileşte să plătească cât ei cer, fie dator nu fie, şi dacă omul spune, că datoria ce caută nu e a lui, pentru că cu ce a fost cândva dator (bemesung) a plătit, numai la moment nu află chitanţa, şi poate să fie perdută după 15—20 ani. Executărilĭ însă nu voesc să înţeleagă, ci poruncese la argaţi să încarce bucate, paturi, dricăli, mese, castrole ş. a. ş. a, aşa fel, că omului nu-i rĕmâne nimic în casă; nu are cu ce să-'şi nutrească copiiĭ. Omul nĕcăjit ştiindu-se, se duce la casa comunală să se plângă la antistie, ei rĕspund: *mă*, dacă noi zicem ceva, ne dau din slujbă. Omul, vĕzênd că nu 'i-se face dreptate, se pune de nou şi caută cuitanţa şi apoi o află în fundul lăzii, merge de nou cu ea la comună; atunci antişti îi predă înapoi baniĭ luaţi de executori, respective bucatele şi mobilele, decât că bietul om e silit pe nedrept a le plăti diurnele câte 2—3 fl.

Familiĭ stau cu sutele fără pic de pâne.

Un locuitor.

CĂLINDARUL NOSTRU

Sub acest titlu tipografia „Tribunei Poporului" de întâia-dată a scos de sub tipariu un călindar pe anul visect 1900, anul I, Arad: Editura „Tribunei Poporului", cu un text de 177 pagini şi de următorul cuprins:

Pe lângă partea curat calendaristică, unde se mai arată la fiecare lună: Semne meteorologice şi date istorice memorabile, pe 32 de paginĭ găsim: Cronologia pe anul 1900. Semnele cronologice pe anul 1900. Sĕrbători şi alte zile schimbăcioase. Posturile. Deslegarea postului. Regentul anului 1900. Intunecimĭ. Cele 4 anutimpurĭ. Schimbarea timpului peste an. După calendariul de 100 de anĭ. Poveţe economice pentru fie-care lună a anului. Epoca secerişului pe pământ. Un interesant articol despre „Băncile noastre" din Ungaria şi Transilvania, puse în rînd alfabetic. Apoi urmează:

Partea literară, *care se extinde pe 72 de paginĭ şi are următorul cuprins: „Doina", poesie, de George* **Coşbuc** — *Veacul nostru, de Ioan* **Slavici**. — *Lupta vieţiĭ, poesie, de G.* **Coşbuc**. — *Protopopul Simeon Balint (cu portret şi text). — Legea şi moşia, de* **Unchieşul**. — *Ioan C. Brătianu (cu portret şi text), de Septimiu* **Albini**. — *Regele Carol I. al României (portret). — Din trecut (fragment), de Enea* **Hodoş**. — *Ungurii şi Avram Iancu, de Ioan* **Russu-Şirianu**. — *In Nirvana, de* **Caragiale**. — *Sentinţe din Arthur Schopenhauer. — Brânduşa tomnatică (legendă de Paul Mantegazza), traducere de:* **Lucreţia Russu-Şirianu**. — *De-ale Francezilor: Galliffet şi comunarzii. Din viaţa lui Napoleon I. — Arderea cadavrelor. — Cine a născocit mărcile postale? — Horia (portret). — Duhul adevĕrului, de Vasile* **Goldiş**. — *Frumseţa la diferite popoare.*

Urmează apoi:

Statele din Europa (cele şepte puteri mari). Celelalte state europene. — Şematismul Metropoliei ortodoxe-orientale din Ungaria şi Transilvania în general şi al diecesei Aradului în special. — Consemnarea têrgurilor din Ungaria şi Transilvania în rînd alfabetic. — Poşta: Tarifa pentru serviciul în monarchie, teritorul ocupat şi în Germania. Mandate postale. Transporturi de epistole cu rambursă. Taxa telegramelor. Timbru şi taxe. — Anecdote. — Glume. — Inserţiuni de tot felul. — Baniĭ sau monetele, un articol despre baniĭ noui şi baniĭ vechĭ, carĭ se află în circulaţiune.

Preţul unui exemplar e: 30 cr. şi 5 cr. taxa de expedare.

Dintre călindarele române din patrie „Călindarul nostru" este singurul, care a apărut în luna Septemvre, în 10 miĭ de exemplare, cu acest bogat cuprins, mai ales literar, din penele cunoscuţilor buni scriitorĭ arĕtaţi mai sus.

Credem deci, că facem un bun serviciu publicului nostru, anunţând apariţiunea, preţul şi cuprinsul „Călindariului nostru", care e cerut şi se expedează deja în toate părţile patriei noastre.

DIN PUBLIC*)

Fâncota, 14/26 Sept. 1899.

In Nr. 118 al acestui preţuit ziar confratele Nicolae Iogia din Moroda întreabă, cine l-a încredinţat cu culegerea de plenipotenţe pentru aleg rea de membri la comitetul promontorului din Pâncota. Au nu ştiĭ, frate Iogia, că venind d-ta dela Arad te-ai oprit pe la Pâncota, unde în presenţa a lor doi martori te-am rugat să culeg pleplenipotenţe, pentru alegere, ca doar nu va succede, să alegem Români? Mi-ai rĕspuns: „Voiu face, ce voiu putea". Acum dacă voieşti deslușiri, află, că crişmarul din Pâncota: Kövágó lànos a mărturisit în presenţa a lor doi martorĭ, că d ta ai adus la Pâncota vre-o câţi-va oamenĭ din Moroda, cari în ospătăria susnumitului birtaş, au fost cut plenipotenţile din chestie; că e adevĕrat, se vede de acolo, că d-ta figurezi ca martor în acele plenipotenţe, excepţionând una, în care nu figurezi ca martor, şi aceasta e făcută pe numele luĭ Stefan Iogia. Susnumitul crîmar a şi votat cu ele pentru partida contrară sub posiţia 53 a protocolului de votare, ceea-ce se poate vedé şi când în archivul promontorului din Pâncota.

Ce priveşte plenipotenţa luĭ Stefan Iogia, eu nu ştiu dacă e tatăl luĭ Nicolae Iogia, sau nu. N'am zis o, pentru-că nu cunosc Morodanii mai de aproape. Aceasta a zis-o fratele Mitru Nica din Moroda. Mie nu mi-a plăcut să descriu prin foi nici chiar pe ceĭ pĕcătoşĭ, am făcut-o însă fiind constrins şi în speranţa, că oaia cea rătăcită se va întoarce earăşi la cele nouĕzecĭ şi nouĕ.

Ioan Burza,
econom.

Sibiiu, 29 Sept. 1899.

S'a făcut amintire în preţuita foaie „Trib. Poporului", că pentru-ce s'a dus distinsul profesor de musică dl G. Dima din Sibiiu. Vĕ rog a d schide colecţiunea din „Gura Satului" nr. 2. Anul 1877, şi acolo veţi afla, că:

„Moţul" cel cu „cârcofeli,"
Cu „intrigi" şi cu „cârteli,"
Plinu-i, Doamne, de greşeli,
Că face multe „tocmeli"!

Câţĭ „curteni" şi câţi „purcari,"
„Filosofi" şi „pivniţari";
Câţi şucheţi şi câţi morari,
Toţi îĭ ia de secretari

Cei-ce votul lui 'i-au dat,
Vai amar s'au înşelat,
Că nu-i nici un om de stat,
Nici ca-un popă dela sat.

Sfîru.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacţia nu primeşte respundere.

Dar acest tufiş era închis cu sîrmă cu ghimpi, aşa că toată coasta pe-acolo era numai sîrmă încurcată. Cădeau bieţiĭ flăcăi împedecându-se în sîrmă; uniĭ se trudiau s'o rupă cu isbituri din patul puştiĭ, alţiĭ s'o desnoade. Şi se încurcau tot mai mult în sîrmă. Era zăbavă şi încurcătură, ear Turciĭ asvîrliau obuzuri în tufiş şi pustiau acolo pe cei încurcaţi în sîrmă.

Companiile cele mai din frunte ajunseră până la cel dintâiu şanţ de adăpost de sub muchea dealului. Par'că rĕsăriau din pământ, atâţia Turci se iviseră prin şanţ, ear focul lor era o răpăitură nesfîrşită, căci acum Turciĭ nu ochiau, ci trăgeau în grămadă.

Indrăsneţi şi indĕrĕtnici, o seamă de Turci stăteau în picioare pe coama şanţului, aşteptând în linişte pe ai noştri. Harapiĭ ţineau puşca pe braţul stâng, la înălţimea furciĭ peptului, şi descărcau plumbiĭ cu toată iuţeala puştiĭ cu repetiţie, aşa de nepăsători şi de liniştiţi, par'că nici nu se gândiau unde sunt şi ce fac.

Locotenentul Chivu Stănescu, cu compania întâia era mai aproape de şanţ. „Mergeţĭ tot înainte, băeţi", zise el într'o vreme, „vin îndată şi eu"! Rănit de un glonţ în fluerul piciorului, locotenentul se aşezase jos, şi desculţându-se îşi căuta rana. Sângele curgea tare; el legà fluerul cu o batistă, apoi încălţându-se porni din nou cu flăcăiĭ. Dar fiindu-'i rupt osul fluerului, ai sĕi îĭ vedeau schiopătând şi abia stând drept, şi-l rugară să se întoarcă. N'a voit. Şi cum îi curgea sângele într'una, 'i-se umpluse cisma de sânge; ear în urmă sângele începu să gâlgâe şi să se scurgă peste tureatcă. Galben ca un mort, el a început să se clatine şi chiar în clipa când era să cadă, par'că nu era destul rana piciorului ca să'l omore, mai veni un glonţ şi-l isbi în frunte.

Intre cei dintâiu ajunşi la şanţ, era Dumitru Şerban, căprar din Focşani, cu vr'o câţi-va după el. Ajung la baionetă. Un Harap ridicase iataganul să despice capul căprarului, dar căprarul îl ia înainte şi-l străpunge prin umĕr. Intr'aceeaşĭ vreme oficerul turc, care stetea pe coama şanţului, trage cu revolverul în Şerban. Nu-l nimereşte, ear Şerban se asvîrle la oficer, neavênd vreme să facă mişcarea cu puşca, şi-l apucă cu stânga de gât şi-l prăvăleşte în şanţ.

Rĕsbesc acum ai noştri prin şirul de Turci de pe coama şanţului. Ioan al Gaftei, dorobanţ din Mărăşeşti, asvîrle cel dintâiu faşina lui în şanţ şi cade cu ea de odată, tras cu cârligul de un Turc. Repede asvîrl şi alţii faşinele lor, ear căprarul Vasile al Ilencii din Câmpuri, începù să şi potrivească scara să scoboare în şanţ.

Sergentul Radu Răileanu n'a aşteptat scara; el a sărit de-adreptul în şanţ, în capul Turcilor, par'că ar fi sărit în apă.

Şanţul fù repede umplut cu faşine; repede săriră dorobanţii într'insul şi se încăerară de gât cu Turciĭ. Unul, Coman Telegarul, îşi scăpase puşca sub picioarele luptătorilor; începù atuncia să care la pumni Turcilor şi să-i isbească în toate părţile, pe care cum punea mâna.

In vremea asta rĕsbiseră de mult prin şanţ, la alt capĕt, flăcăiĭ de linie ai lui Mărăcineanu.

Maiorul Şonţu n'a apucat să-şi vadă băeţii ajunşi la şanţ. Se ţinuse tot în rînd cu ei şi nu căuta nici măcar adăpostirea, pe care era dator s'o caute ca ori-ce comandant al unei lupte, ca nu cum-va căzênd să se lase soldaţii fără căpetenie. Mergea tot înainte şi tot pe loc deschis, ca să-l vadă soldaţii şi să-i îmbărbăteze. Dar a venit un obuz şi a trântit la pământ pe vre-o câţi-va dorobanţi de-odată, şi o schijă a isbit pe maior în gât. El căzù pe loc, abia putênd să zică: „Tot aşa, voinici.." şi-şi dete sufletul. A rĕmas acolo, şi peste el au trecut şirurile de dorobanţi.

Intre cei ucişi de obuz era şi un soldat, care se ţinea după maior ducându-i mantaua. Căzut cu rană de moarte, el striga unui căprar: „Stăi, 'don căprar şi ia mantaua maiorului". — „Ce să fac cu ea? Dom maior e mort". — Păi, poate e mort şi s'o ridica, şi-o să'mi facă mustrare, ce i-am făcut mantaua?" Ce mustrare era să facă maiorul mort, mai ales că soldatul abia isprăvi vorbele şi muri.

Vĕzênd pe maior căzut, căpitanul Carcalia sări în capul companiilor, şi neştiind ce să facă de mânie pe Turci, smulse puşca din mânile unui dorobanţ şi punênd-o la ochi începu să tragă spre Turci cu multă urgie. Era bun ochitor şi o a trimis pe altă lume mulţi păgâni, dar în scurtă vreme fu ochit şi el şi căzù trăsnit prin frunte.

Prin şanţ era svîrcolire nebună. In amestecul luptei, fu străpuns cu baioneta prin burtă locotenentul Georgevici şi fu scos încă viu din învălmăşag, dar muri de dureri în spitalul din Măgurele.

Prin şanţ oameniĭ lui Şonţu cu ai lui Mărăcineanu se împreunară şi de aci înainte se luptară în amestec.

NOUTAŢI

——

Arad, 13 Octomvrie 1899.

La congregaţie! De două ori până acum am spus, că adunarea generală ordinară de toamnă a comitatului *Arad* este convocată şi se va ţinè aici **Joi, în 7/19 Octomvrie** l. c.

Rugăm cu stăruinţă *pe toţi d-nii membri români ai congregaţiei*: să pună atunci ori-ce lucru la o parte şi *să vină în numĕr complet* la această adunare.

Programa adunării conţine 118 puncte, dintre cari mai însemnate şi mai deaproape ne privesc şi pe noi următoarele:

Desbaterea şi votarea budgetului *comitatens pe anul 1900, a unui aruncu comitatens de* 5 %, *şi anume:* 2 % *pentru îmbunătăţirea lefii funcţionarilor şi pentru fondul şcoalelor militare;* 2 % *pentru acoperirea* milionului de coroane *furat de* Krivány *János dela sedria orfanală, şi* 1 % *pentru fondul de pensiune comitatens; apoi* alegerea unui asesor la sedria orfanală *din Arad şi a unui* solgăbirĕu *în cercul* Tĕrnovei.

Zace în interesul nostru al tuturor, ca la hotărîrea asupra acestora să-şi *spună cuvêntul lor şi Românii*, căci ei sunt grosul acestui comitat, obldduit astăzi de atâtea mâni şi suflete necurate.

In preseara zilei adunării membrii români ai congregaţiei vor ţinè o consfătuire în localul hotelului „Vas“ din Arad.

*

MM. LL. Regele şi Regina României au plecat Luni din München şi au sosit în Sinaia Mercuri la ora 10 dimineaţa cu un tren special, în care au luat loc: I. P. S. Sa Mitropolitul, ministrii, generalii Arion, Algiu, primarul Capitalei, directorul căilor ferate, etc. In gara Sinaia aştepta pe Suverani corpul diplomatic şi un public numeros, care a aclamat pe MM. LL. Onorurile militare au fost date de o companie din batalionul de vênători de sub comanda maiorului Claudian.

După sosirea MM. LL. la castelul Peleş, prima grije a fost să vadă pe micul principe Carol, care, după-cum se ştie, se află bolnav.

*

Parastas. *Mâne, în 2/14 Octomvrie la orele 10 înainte de ameazi, se va ţinè parastas în catedrala gr. or. română din Arad pentru sufletul rĕposatului* **Atanasiu Tuducescu**, *ear după parastas, se va sĕvîrşi în cimiteriul vechiu sfinţirea monumentului ridicat de către foştii amici şi elevi ai defunctului. Atragem atenţiunea onoratului public din loc asupra acestui act de pietate şi îl invităm la participare cât mai numĕroasă.*

*

Necrolog. Inregistrăm cu durere ştirea tristă, că părintele *Sigismund Bejan*, paroch în comuna *Jaca* (Bihor), a reposat în vêrstă de 39 de ani. Inmormêntarea 'i-s'a făcut în chip demn, în 12 Octomvre st. n. Fie-'i ţărina uşoară şi pomenirea veciică!

*

A 38 confiscare. Numĕrul de Duminecă al *„Patriei“* a fost earăşi confiscat. De astă dată a fost confiscată partea cea mai mare din scrisoarea adresată de către deputatul Dr. George *Popovici* ministrului Koerber şi alt mic pasagiu dela finea foii. Oare cum va motiva procuratura confiscarea scrisorii dlui *Popovici*?

*

Hymen. Din Rucăr, una din cele mai pitoreşti comune din România, primim ştirea, că Duminecă la 8 Oct. n. s'a sĕvîrşit acolo cununia d-şoarei **Augusta Popescu** cu dl Albert de Richard, inginer de mine. Naş a fost d-nul şi d-na Sayan din Bucureşti, ear între oaspeţi a fost şi dl deputat M. Vlădescu, preşedintele Ligei, care, respunzênd unui toast al primului nostru redactor, înrudit cu mireasa, a ţinut o vorbire privitoare la causa naţională, urând succes luptătorilor de aici. Nunta s'a ţinut în casa primarului Moldoveanu şi a fost de-o rară animaţie.

*

Sĕlbătĕcii administrative. Intêmplările barbare dela Mócsa 'şi au mai găsit păreche şi în comuna *Poceiu* (din comitatul Bihorului). Un muncitor, anume *Rácz Pál* din numita comună îşi petrecuse şi el odată într'o seară în crîşma din sat. Notarul comunei, auzindu-'l cântând, a intrat în birt şi cu furia nebunului s'a repezit la bietul om şi a început a 'l pălmui fără milă. Când bietul Ràcz, rugător, a făcut „dlui“ notar întrebarea, că de ce-'l bate, pumnii notarului devenira şi mai simţiţi. „Nu mĕ bate, domnule, — se rugă nenorocitul, — am o boală de inimă, şi prin asta mĕ poţi nimici.“ Cu toată rugarea, notarul sĕlbatic îl îmblătì şi mai departe, ear' după ce se obosi, chemá în ajutor pe un alt muncitor cu numele Benes, care continuà maltratarea bietului om, căruia îi mai dete şi el vre-o 10 lovituri în faţă şi unde 'l putea ajunge. Chinuit în acest chip neomenesc, nenorocitul zăcea la pământ. Din această stare notarul, ajutat de Benes, îl tîrî pe jos din cârciumă până afară. Acì *îl legà de grumaz de trăsura sa între cai, la rudă; dete apoi lovituri de sbiciu cailor şi nefericitului Ràcz deopotrivă*, care chinuit deja şi până acì, *trebui să ţină fuga alăturea cu caii*, până ce în urmă, ameţind cu totul şi perzêndu-'şi toate puterile din picioare, *rĕmase tîrăit dealungul uliţei între cai, fără să mai ştie nimic de sine.* Caii în urmă, spăriaţi, *au început a-l strivì cu copitele, până-ce trupul nenorocitului om devenì un trunchiu aproape fără viaţă şi umplut de sânge.* In această stare a fost dus apoi la casa sa.

Pentru sĕvîrşirea acestei ne mai pomenite barbarii, judecătoria cercuală din Bereteu a ţinut în 10 l. c. n. judecată asupra notarului, care a tăgăduit toate. Au fost însă şi patru martorì, carì au adeverit grozăveniile sĕvîrşite de notar şi astfel judecătoria *'l-a osândit la închisoare de 30 zile şi la o pedeapsă în bani de 15 fl.* — Intrebăm numai: Este asta pedeapsă pentru o crimă aşa de înfricoşată?!

*

Programa depunerei Coroanei de bronz la basa columnei lui Trajan. Festivitatea a avut loc în 12 Octomvrie st. n. 1899, oare 9 ante m. la Forum Trajani, după următoarea programă întocmită astfel româneşte ca să poată fi înţeleasă uşor de către Italieni.

1. Aqui se aduna directamente toti compatriotii români şi invitati pâne la ora 8¾ ante m.

2. La venirea Eccelentiei Sele D. Ministru Bacceli, care bene-voliesce a prezide festivitatea, corul va intona aria Gentea latina de Alexandri, musica de Marchetti.

3. Alocutionea dlui V. A. Urechia. Apoi subscrierea pergamentului comemorativu que se va conserva la arhivul Capitoliului.

4. Alocutionea Ecc. Sele Domnului Ministru.

5. De Trajanu, breve comunicatione de D. Gr. Tocilescu.

6. Poesie de ocasione, de Doamna Smara.

7. Diverse altre discursuri prealabilmente anunciate dlui V. A. Urechia.

8. Momentul cand corona va fi depusa la basa Columnei Divului Trajanu, in presentia Ecc. S. Domnului Ministru Baccelli, corul va repeta una strofa din Canticul Gentei latine.

A quest momentu se va fotografia spre eterna memorie.

9. Dopo retragerea Ecc. S. dlui Ministru, compatrioti romani vor purta corona de flori la Panteon si vor depune la monumentul Marelui Rege Victor Emanuele.

O alta corona se va depune la monumentul lui Garibaldi.

*

Monumentul Pake în Bucureşti. Duminecă s'a făcut desvălirea statuei ridicată fostului primar Em. Protopopescu Pake.

După serviciul divin oficiat de Preasf. archireu Nifon, vicarul sf. metropolii, dl N. Filipescu, în calitate de preşedinte al comitetului, a rostit o alocuţiune şi a încredinţat monumentul îngrijirilor administraţiunei comunale. Dl Paul Arion, prim ajutor de primar, a rĕspuns luând în primire acest monument, ca omagiu adus unui om, care s'a sacrificat pentru interesele comunei şi pentru binele public. Au vorbit apoi succesiv: dl P. Gârboviceanu, din partea comitetului şi profesorilor „Societăţii pentru învĕţătura poporului român“; dl Pretorian, din partea corpului didactic al şcoalei de comerciu; dl P. Ionescu din partea şcoalei profesionale de fete, protopopul Tudor; dl St. G. Carpen, preşedintele „Soctetăţii 24 Ianuarie“; Preasf. archireu Calist Ialomiţeanu, ca preşedinte al societăţii clericale „Ajutorul“; apoi s'a cetit o odă din partea societăţii „Peleşul şi vîrful cu dor“. La fine s'a cântat imnul ocasional, a cărui musică, compusă de dl Wachmann, a făcut cel mai mare efect.

*

Din comuna Domaşnia ni-se scriu următoarele: Comuna noastră Domaşnia are aproape 3000 de suflete. In această comună a fost şi mai de mult têrg de sĕptĕmână, dar' prin neorînduiala comunală acest têrg s'a perdut. Antistia comunală s'a gândit acuma să roage pe înaltul minister să dee earăşi têrg comunei. S'au aflat doi inşi în comună, care au incassat dela fieşte-care nr. de casă câte 1 fl. şi 1 fl. şi 60 cr. Comuna are vr'o 400—500 de numere; deci s'au strîns frumoase parale. Ministrul ni-a îngăduit, şi têrgul s'a slobozit încă la 17 Iulie 1897. D'atunci până acuma n'a fost nici o arêndă de têrg; numai aceia au plătit câte ceva, cari au têrguit. Antistia comunală, după cum sună legea, a hotărît, ca după 2—3 ani să se vêndă arênda têrgului. A publicat în trei Dumineci, că cine voeşte să cumpere arênda têrgului, să se înfăţişeze în 24 Septemvre a. c. Sosind ziua aceasta, noi aşteptam dară să se vêndă arênda. Representanţa comunală însă voia să vêndă arênda fără licitaţie, fără ştirea poporului, numai ca să o cumpere aşa pe neştiute unul sau altul dintre representanţi, pe un bagatel de 100 fl. pe an, deşi alţii sunt gata să dee 200—300 fl. pe an pentru arênda têrgului. Pentru a vinde arênda têrgului, pe ascuns, primariul comunal *nu voeşte*, fiind o persoană cu dreptate; însă representanţa comunală îl împedecă în bunele lui intenţiuni. — Aşteptăm acum să vedem cum se va desvolta lucrul. — *Un Domaşnean.*

*

Bibliografie. A apărut de sub tipar o broşură intitulată: „Simplificarea grafiei şi ortografiei“ de *Ilie Trăilă*, advocat. Caransebeş Tipariul tipografiei diecesane. 1899. Preţul 35 c. Se poate procura la autorul în Oraviţa (Oravicza-bánya). Broşura în format octav mare cu o prefaţă de 11 pagini şi un cuprins de 30 pagini tractează despre întrebarea cum ar puté să înveţe copii în şcoală mai iute şi mai uşor a ceti şi a scrie româneşte. Lucrarea d-lui Trăilă dovedeşte un studiu conştienţios şi aprofundat a subiectului ce tractează.

*

„Marşul studenţilor din Braşov“, compositie de dl Iustin C. *Iuga*, acum jurist în Cluj, costă 50 cr. la librăria *Ciurcu* din Braşov, plus 5 cr. porto; ear studenţii din Braşov îl pot procura dela autor din Cluj (Kolozsvár, egyetem), cu preţul de jumĕtate.

*

„Fortuna — Heim“. Premiul de cor. 600.000 s'a tras Mercuri în 11 Octomvrie a. c. la loteria ung. de clasă cu N-rul lozului 62 551 din colecta pincipală de lozuri a d-lui *A. Gaedicke* din Budapesta, strada Kossuth Lajos nr. 17, cunoscută ca cea mai norocoasă colectă. Din această colectă principală a mai eşit odată câştigul principal de 400.000, de două-ori câştigurile principale de 100.000 şi de 3 ori câştigurile principale de 60.000 coroane în folosul jucătorilor. Deja se pot procura lozurile de cl. I. la acest norocos colectant. Cine caută norocul, să se adreseze acolo.

*

Poşta redacţiei.

Prilepceanului. Ne pare rĕu, dar nu putem tracta o faţă bisericească astfel, ca să fie atinsă vaza preoţimei. Şi apoi nu e de datoria noastră a duce la mai-dan viaţa privată a cuiva, ci a critica numai faptele de interes public, deoare-ce faptele private le dejudecă forurile competente civile şi bisericeşti.

Bozovici. Chestia locală a cercului dvoastră protopretorial ar lua prea mari dimensiuni pe conta chestiunilor de interes obştesc, dacă am da loc lungilor corespondenţe. Aceea ce a fost de interes public din activitatea protopretorelui Dvoastră s'a publicat în corespondenţele informative.

— *I. B.* abonent *Nr. 628* în *Petriş*; *Gregor Ottimanu*, comerciant în *Şopotu-vechiu*: Om nu e, să poată scoate ceva din scrisele D-Voastre.

D-lor *Ioan Radoi*, preot în *Ciuta* şi *Vaselian Popovici*, învĕţător în *Bêrzava*: Cele trimise sunt anunţuri, carì *numai* în partea *taxabilă* a foii se pot publica.

ULTIME ŞTIRI

Presidenţii Senatului imperial.

Viena, 12 Octomvrie. Pentru proxima sesiune a parlamentului austriac, Majestatea Sa, prin autograf prealnalt, a numit: pe prinţul Alfred *Windischgrätz* de *president*, ear pe prinţul Carol *Auersperg* şi pe contele *Hoyos-Sprinzenstein*, de *vice-presidenţi* ai Senatului imperial din Viena.

Rĕsboiul transvaalic-englez.

Londra, *12 Octomvrie. „Daily Telegraph“ raportează din Ladysmith cu data de eri, 11 Octomvrie:* **Rĕsboiul s'a început. Burii au năvălit în Natal.** *Cetăţeni din statul Oranje* **au prins în Harrismith un tren, ce venia din Natal.**

New-York, *12 Octomvre. Krüger, presidentul Transvaalului, a adresat lui „World“ o depeşă, în care zice: Dacă Anglia cucereşte cele două republici sud-africane,* **va plăti un astfel de preţ, de care se va uimi omenimea.** *El sperează însă, că şi asupra Africei-sudice* **va rĕsări libertatea,** *ca şi asupra Americei de-Nord.*

Londra, 12 Octomvre. După timpul din Londra, *rĕsboiul s'a început eri la orele 3 după ameazi.* Evenimentul în acelaşi moment a fost anunţat în chip sĕrbătoresc în ţeara întreagă, precum şi la toate Bursele, prin întonarea imnului englez.

ECONOMIE.

Grâne.

Preţurile de la 12 Octomvrie.

		Arad:	B.-Pesta:
Grâu	Aprilie fl.	7.60—7.85 fl.	8.69—8.74
	slab „	7.50—7.70 „	8.30—8.38
Cucuruz	vechiu	4.80—5. „	5.05—5.25
	nou	3.70—3.80	5.10—5.14
Orz	vechiu „	5.30—5.40 „	5.90—7.—
	nou „	4.80—5.— „	6.——6.10
Secĕre	în Apr. „		„ 6.65—7.07
	„ pe Oct. „	5.80—5.90 „	6.66—7.10
Ovĕs	Apr. „	4.40—4.50 „	4.90—5.45
	Oct. „	—— „	5.——5.02

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Redactor responsabil Ioan Russu Sirianu

La administraţiunea „Tribunei Poporului“ au sosit şi se află de vênzare:

„Povestea unei coroane de oţel„ cu preţul de 75 cr., „Rĕsboiul nostru pentru neatîrnare“ cu 55 cr., de *George Coşbuc.*

*

La administraţia „Tribunei Poporului“

se află în deposit spre vênzare următoarele opuri şi broşuri:

„Teoria dramei“ de Dr. Iosif Blaga. Preţul 1 fl. 80 cr.

„Cuvêntări bis. de Massilon traduse prin Ioan Genţ. Preţul 2 fl. 50 cr.

„Lupta pentru drept“ de Dr. R. Ihering traducere, de T. V. Păcăţeanu Preţul 1 fl.

„Din vremuri apuse“ de Iudita Secula, Preţul 50 cr.

„Juvenilia“, proză şi versuri de Sextil Puşcariu. Preţul 80 cr.

„Vieritul“, de Petru Vancu. Preţul 50 cr.

„Pribeag“, de I. Sceopul. Preţul 75 cr.

La facerea comandelor, cari se vor efeptui prompt, rugăm a se adauge şi spesele de porto postal.

Administraţiunea „Trib. Pop.“

CĂLINDARUL NOSTRU

pe anul visect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră, a apărut tocmai acum, cu ilustraţiuni, cu un bogat şi variat cuprins literar.

Preţul 30 cr.

plus 5 cr. porto postal.

Doritorii de a 'şi-'l procura sunt rugaţi a se adresa la administraţia „Tribunei Poporului“.

La comande mai mari de 10 exemplare dăm 20% rabat.

Administraţia „Tribunei Poporului“

„Pălăria Ceasornicului“, comedie în tr'un act de Mdm. Emile de Girardin, localisată de A. G. N. — Preţul 25 cr.

„Poveşti poporale“, de cuprins moral culese de S. *Teodorescu-Chirileanu.* — Preţul 8 cr.

*

„Trei Doctori“, comedie într'un act, localisată din limba germană de Virginia A. *Vlaicu.* — Preţul 20 cr.

*

Exerciţii intuitive şi gimnastice, manual pentru învĕţătorii şcoalelor poporale române, întocmite după plan, de Ioan *Tuducescu*, învĕţător în *Lipova.* Ediţia a III. Preţul unui exemplar: 30 crucerĭ.

426
1899

Árverési hirdetményi

Alulirt jbirósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrè teszi, hogy az aradi kir. törvènyszék 1899 évi 7940 számu vègzése következtében Lzaru György aradi ügyvéd által kiviselt „Victoria“ takarékpénztàr javàra Popovici János hòdosi és Ardélean Filimou ès tsa kiszindiai lakosok ellen 269 frt s. jár. erejèig 18[illegible] évi julius hó 18-àn foganatositott kielégitési végrehajtàs utjàn le ès felül foglalt ès 1009 frtra becsült következő ingósàgok, u. m.: 17 szekér szèna, 30 métermàzsa buza, hórdok, kádak és pàlinka-fözöüst felszerelék nyilvànos àrverésen eladatnak.

Mely árverésnek a n.-buttyini kir. jbirósàg 1899-ik évi V. 2[illegible] számu vègzèse folytàn 269 frt tőkekövetelés, ennek 1899 èvi àpril hó 10 napjàtól jàró 6% kamatai, $^{1}/_{3}$% váltó dij és eddig összesen 56 frt 5[illegible] krban biróilag màr megállapitott költségek erejéig Kiszindián, Ardèlean Filimon és neje lakàsàn leendő eszközlésère *1899*-ik oktober hó 17 napjànak délelött 8 ès Hódoson Popovics Iànos lakàsàn ugyanaznap d. 2 óràja hatàridöül kitüzetik és ahhoz a venni szàndékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingósàgok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetès mellett, a legtöbbet igérőnek szükség esetén becsàron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elàrverezendő ingósàgokat mások is le és felülfoglaltattàk s azokra kielégitèsi jogot nyertek volna, ezen àrverés az 188[illegible] évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javàra is elrendeltetik.

Kelt N.-Buttyin, 1899 èvi oktober hó 1 napjàn.

Klausner
kir. bir. végrehajtó

383 1—

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(33) 99— ÎN SIBIIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condiţiuni:

1. în contra primejdiei de foc şi de explosiuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, producte de câmp, mobile ş. a.;

2. pe viaţa omului în toate combinaţiunile, precum: asigurări de capitaluri în casul morţii şi pentru terminuri fixate, de zestre şi de rente.

Deslusiri se dau, şi oferte de asigurări se primesc din comitatele: *Arad, Bichiş, Bihor, Ciănad, Caraş-Severin, Timiş şi Torontal*

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui advocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum şi prin agenturile cercuale şi speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisaţie

Recomand în atenţiunea on. proprietari de pământ şi proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obţinè până la cele mai mari sume şi pe lângă condiţiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftne amortisaţionale cu amortisaţie de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remuneraţie, convertesc datorii vech, de asemenea la dorinţă anticipez de la mi[illegible] taxele de intabulare.

Provocându-mĕ la faptul, că de mai mulţi ani la foarte numĕrosi inşi i-am împlinit spre cea mai mare mulţumire a lor trebuinţele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ şi proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ şi 5%

pe lângă amo[illegible] corespunzĕtoare din capital

Institut [illegible] mut pe imobile şi moşii 220 42—57

Szi[illegible] F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à.vis cu moara Széchenyi.

Să spriginim industria din patrie!

Deschidere de prăvălie

FABRICA „INSOŢIRII CĂLŢUNARILOR DIN ARAD“

aduce la cunoştinţa On. public, că cu începere *din 1 August anul curent şi-a deschis*

Prăvălia sa

în palatul „MINORIŢILOR“ din ARAD, strada Bisericii,

prin ceea-ce onoratul public nu mai este expus să cumpere cu bani scumpi fabricaţiuni slabe din străinătate, ci poate să-'şi procure *cu preţuri ieftine încălţăminte indigene de calitate excelentă şi fason elegant.*

Preţul ghetelor gata:

Ghete	pentru bărbaţi, cu gumilastic . . .	dela	fl.	2.80	în sus
„	pentru excursiuni din pele americană	„	„	5.—	„ „
„	de lack (pentru bărbaţi)	„	„	4.—	„ „
„	pentru dame, cu gumilastic . . .	„	„	2.50	„ „
„	regatta	„	„	2.20	„ „
„	„ din piele colorată de căprioară	„	„	2.50	„ „
„	de lack (pentru dame)	„	„	3.—	„ „
„	pentru băieţi	„	„	2.50	„ „
„	pentru fete	„	„	2.—	„ „
„	pentru copii	„	„	1.50	„ „

Asortiment bogat de papuci pliiş, pentru dame.

Comande după mĕsură se primesc şi se execută prompt.

Ne rugăm pentru spriginul binevoitor al On. public, pentruca să putem valora această nisuinţă a noastră şi ca în acest chip să fie ajutaţi micii industriaşi ai oraşului nostru.

Cu toată stima:

381 2— **Direcţiunea însoţirii.**

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popovici-Barcianu în Arad.